

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ»

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΡΡΕ ΗΡΑ-ΑΓΓΕΛΙΚΗ Α.Μ: 4872

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΠΛΑΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, 2014

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Απλαδά Γεώργιο που χωρίς τη βοήθεια και συμπαράσταση του οποίου, δε θα μπορούσα να ολοκληρώσω την πτυχιακή μου εργασία η οποία αποτελεί το επιστέγασμα των προσπαθειών μου για την ολοκλήρωση των σπουδών μου. Βεβαίως, θα ήθελα μέσα από την καρδιά μου να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, το στήριγμά μου τόσο σε οικονομικό όσο και σε ψυχολογικό επίπεδο κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελεί προσπάθεια καταγραφής της πορείας του τουρισμού στον νομό Λευκάδας. Ο λόγος που με οδήγησε στο συγκεκριμένο θέμα, είναι η ελλιπής βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με τον τουρισμό σε ένα από τα σημαντικότερα νησιά των Επτανήσων, τη Λευκάδα. Διάφορες μελέτες σχετικά με την πορεία του τουρισμού στα Ιόνια νησιά και στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων γενικότερα, έχουν εκπονηθεί κατά καιρούς, όμως ξεχωριστές μελέτες, εντρυφώντας στα είδη του τουρισμού που αναπτύσσονται ή δύνανται να αναπτυχθούν στη Λευκάδα, στο είδος και τα χαρακτηριστικά του εισερχόμενου τουρισμού της Λευκάδας, δεν έχουν εκπονηθεί σε μεγάλο βαθμό. Αυτό αποτέλεσε αφορμή για να συγγραφεί η παρούσα πτυχιακή εργασία, γεγονός στο οποίο συνετέλεσε θετικά, η λευκαδίτικη καταγωγή μου.

Για τη συλλογή στοιχείων, δεδομένων και στατιστικών, απαραίτητων για την πλήρη και ολοκληρωμένη κάλυψη του θέματος της πτυχιακής, απευθυνθήκαμε στα γραφεία της Περιφερειακής Υπηρεσίας Τουρισμού Δυτικής Ελλάδας στην Πάτρα, στο Γραφείο Υποστήριξης Τουρισμού Αργοστολίου, στον δήμο Λευκάδας και σε άλλους τοπικούς οργανισμούς αυτοδιοίκησης του νομού Λευκάδας ενώ οι ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες του ΣΕΤΕ και της ΕΛΣΤΑΤ, αποτέλεσαν την κύρια πηγή άντλησης των στατιστικών για τον τουρισμό στη Λευκάδα (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού κ.ά).

Ως προς τη δομή της εργασίας, αρχικά, θα παρουσιάσουμε βασικές έννοιες για τον τουρισμό έτσι ώστε ο οποιοσδήποτε αναγνώστης να εξοικειωθεί με έννοιες που θα χρησιμοποιηθούν σε επόμενα κεφάλαια. Κατόπιν, θα περιγράψουμε με συντομία τον Νομό Λευκάδας, κάνοντας μνεία στο φυσικό περιβάλλον και σε άλλα γνωρίσματα του νησιού. Έπειτα θα αναλύσουμε την πορεία του τουρισμού στο νησί την τελευταία δεκαετία (2003-2013). Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί την καρδιά της πτυχιακής όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό. Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναφερθούμε σε σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις και φεστιβάλ που λαμβάνουν χώρα στον Νομό Λευκάδας, ενώ στο τελευταίο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις που επιφέρει το τουριστικό στοιχείο στην Λευκάδα, καταλήγοντας με χρήσιμα συμπεράσματα και προτάσεις για περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στον Νομό Λευκάδας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο τουρισμός αποτελεί τον διαχρονικό οικονομικό πυλώνα της ελληνικής οικονομίας, συμμετέχοντας στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν της χώρας με ολοένα και μεγαλύτερο ποσοστό κάθε χρόνο. Δε θα ήταν υπερβολή να ισχυριστούμε ότι ο τουρισμός είναι ο οικονομικός κλάδος στον οποίο η χώρα στηρίζεται για την βιωσιμότητά της τα τελευταία τριάντα χρόνια, από τη μεταπολίτευση δηλαδή έως σήμερα.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη της πορείας του τουρισμού στον Νομό Λευκάδας την δεκαετία 2003-2013. Βασιζόμενοι σε υπάρχουσα βιβλιογραφία (έρευνες, μελέτες κ.ά), αλλά κυρίως σε στατιστικά από την ΕΛΣΤΑΤ και τον ΣΕΤΕ, παρουσιάσαμε αναλυτικά την πορεία της τουριστικής ζήτησης και τουριστικής προσφοράς του Νομού Λευκάδας. Τα σημαντικότερα ευρήματα είναι ότι η Λευκάδα αποτελεί εύκολο τουριστικό προορισμό για ημεδαπούς καθώς η πρόσβαση στο νησί γίνεται οδικώς, χωρίς την ανάγκη μεταφοράς μέσω πλοίου ή ferry boat. Επίσης, ο αριθμός αφίξεων αλλοδαπών την δεκαετία 2003-2013 σημείωσε ορισμένες αυξομειώσεις, ωστόσο τα τελευταία χρόνια της υπό εξέτασης περιόδου παρατηρείται σημαντική αύξηση της προσέλευσης τουριστών στον Νομό Λευκάδας.

Όσον αφορά τη ξενοδοχειακή υποδομή που απαντάται στο νησί, αλλά και εν γένει, της τουριστικής ανωδομής, παρατηρήσαμε ότι αυτά βελτιώθηκαν και πιο συγκεκριμένα τα τουριστικά καταλύματα αυξήθηκαν κατά τη δεκαετία 2003-2013. Επιπροσθέτως, πρέπει να αναφέρουμε ότι σημαντικά σημεία της έρευνας στο πλαίσιο εκπόνησης της πτυχιακής αποτελούν τα εξής: εξετάσαμε την επιρροή μεγάλων πολιτιστικών γεγονότων στην τουριστική ζήτηση του τουριστικού προϊόντος της Λευκάδας, μελετήσαμε τις οικονομικοκοινωνικές, αλλά και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού στην ζωή του νησιού και καταλήξαμε σε χρήσιμα συμπεράσματα για την ανοδική πορεία που ακολουθά ο τουρισμός στο νησί της Λευκάδας, παρά την έντονη οικονομική κρίση που ταλανίζει τη χώρα την τελευταία εξαετία.

SUMMARY

Tourism constitutes the economic portal of Greek economy over time, by participating in the country's Gross National Product with a larger and larger percentage each year. It wouldn't be an exaggeration to claim that for the last thirty years, since the regime change and until today, Greece's economy has depended on the economic branch of tourism.

The aim of the present project is to study the course of tourism in the prefecture of Lefkada within the decade 2003-2013. Based on existing bibliography (researches, studies etc) but mainly on statistics from ELSTAT and SETE, we presented analytically the course of tourism demand and supply in the prefecture of Lefkada. The most significant finding is that Lefkada is considered an easy holiday destination for natives because it can be accessible by car, without the need of any kind of boat for the transfer. Additionally, the number of arrivals from foreigners, in the 2003-2013 decade, has gone under some certain fluctuation, however, in that 10 year period, there has been a remarkable raise of the tourism turnout in Lefkada.

In terms of hotel infrastructure that can be found on the island as well as, in general, of touristy superstructure, it was noticed that both got improved and, more specifically, lodging proliferated during the decade of 2003-2013. Moreover, we have to mention that the important steps of this research, in order to achieve our thesis validity, were the following: we examined the influence of huge cultural events on tourism demand of the Lefkadian tourist product, studied the socioeconomic but also environmental consequences of tourism on the life of the island and ended up in useful conclusions about the upward course that the tourism on the island of Lefkada has taken, despite the intense economic crisis that has been tormenting the country over the last 6 years.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	11
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	11
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
1.2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	11
1.3 ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	18
1.4 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ.....	20
1.4.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	20
1.4.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	27
Ο ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ.....	27
2.1 ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ.....	27
2.2 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ.....	29
2.3 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	30
2.4 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	32
2.5 ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	35
2.6 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	36
2.7 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	39
2.8 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	40
2.9 ΓΕΩΡΓΙΑ.....	42
2.10 ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	44
2.11 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	47
Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΑΔΑ.....	47
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	47
3.2 Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΑΔΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ.....	48
3.3 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ.....	50
3.4 ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟ ΝΗΣΙ.....	52
3.5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ.....	56

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ ΝΟΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	56
4.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΦΟΛΚΛΟΡ	56
4.2 ΓΙΟΡΤΕΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ.....	58
4.3 ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	59
4.4 ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ ΆΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ	60
4.6 ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	64
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΥΠΟΔΟΜΗ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	64
5.1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ.....	64
5.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	66
5.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	68
5.3.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	68
5.3.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	68
5.3.3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ.....	70
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	75
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	76
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	77

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η υιοθέτηση του ευρώ από το 2001 ως μονάδας συναλλαγής της χώρας, επέφερε μια πληθώρα αλλαγών στο εμπορικό ισοζύγιο αλλά και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Επηρεάστηκε επίσης και η τουριστική αγορά της Ελλάδας η οποία υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο υποδέχεται τουλάχιστον από δεκατρία έως είκοσι εκατομμύρια τουρίστες της αλλοδαπής.

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε το 2007 στις Η.Π.Α, άρχισε να κάνει εμφανείς τις επιπτώσεις της στον ευρωπαϊκό κόσμο και στην αδύναμη οικονομία της Ελλάδας το 2009. Ο τουρισμός, ο βασικός πυλώνας της ελληνικής οικονομίας βρέθηκε στο μάτι του κυκλώνα, κάνοντας ακόμα πιο δυσχερή την οικονομική πραγματικότητα.

Η εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου στην Ελλάδα απασχολεί μια πληθώρα επαγγελματιών που σχετίζονται με τον χώρο. Το ελληνικό κράτος βασίζει ένα μεγάλο ποσοστό των εσόδων του από την τουριστική αγορά, μελετά τις τάσεις που παρουσιάζει, προσαρμόζοντας τις πολιτικές του ανάλογα με τα ευρήματα. Σκοπός της εργασίας είναι να δώσει μια εικόνα του τουρισμού στην Λευκάδα και των στοιχείων που διαμορφώνουν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του, δίνοντας την ευχέρεια στον αναγνώστη να κατανοήσει ό,τι σχετίζεται με τον τουρισμό της Λευκάδας. Οι συνιστώσες του τουρισμού ξεχωριστά για την Λευκάδα, δεν είναι ευδιάκριτες, καθώς οι περισσότερες μελέτες και έρευνες που έχουν διεξαχθεί, μελετούν την πορεία της τουριστικής κίνησης στην Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων συνολικά.

Η γνώση λοιπόν για την εξελικτική πορεία του τουρισμού στο νησί της Λευκάδας περιορίζεται σε μελέτες που έχουν εκπονηθεί για τα Επτάνησα, από τις οποίες ένα κομμάτι αναφέρεται στη Λευκάδα, χωρίς να γίνεται εμβάθυνση σε δυνατά, αδύνατα σημεία, ευκαιρίες και απειλές που εμφανίζει το τουριστικό προϊόν που προσφέρει η Λευκάδα. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και τα στατιστικά για την εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού του νησιού, της τουριστικής υποδομής εντοπίζονται σε επίπεδο μελέτης του τουρισμού των Επτανήσων συνολικά, με αποτέλεσμα βασικά χαρακτηριστικά και γνωρίσματα που μπορεί να αναζητήσει κάποιος τουρίστας ή απλός μελετητής ή αναγνώστης για το νησί της Λευκάδας να περιορίζονται λόγω της ανεπαρκούς μελέτης της Λευκάδας ως ξεχωριστής τουριστικής οντότητας.

Η ανάπτυξη του θέματος της εργασίας χωρίστηκε σε δύο ξεχωριστά κομμάτια. Το πρώτο κομμάτι αφορά την καθαρά θεωρητική προσέγγιση του θέματος, με την παράθεση στοιχείων απαραίτητων για τη δημιουργία ενός πλαισίου το οποίο θα αποτελέσει βάση για την συνέχιση και ολοκλήρωση της εργασίας με το δεύτερο κομμάτι της έρευνας και παράθεσης στατιστικών και εξαγωγής συμπερασμάτων για την ανάπτυξη του τουρισμού στη Λευκάδα. Το θεωρητικό θα συμπεριλαμβάνει τα κύρια χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος της Λευκάδας, αλλά και βασικών εννοιών περί τουρισμού. Το δεύτερο κομμάτι, της ανάλυσης στατιστικών στοιχείων, ασχολείται με θέματα όπως η εξέλιξη του αριθμού των τουριστικών καταλυμάτων, των αφίξεων στο νησί από τουρίστες της ημεδαπής και της αλλοδαπής, της πορείας των διανυκτερεύσεων στα τουριστικά καταλύματα του νησιού και με άλλα στατιστικά που θα χρησιμεύσουν στην κατανόηση της αναπτυξιακής πορείας του τουρισμού στη Λευκάδα. Παρακάτω εν συντομία παρουσιάζεται η δομή της πτυχιακής εργασίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται βασικές έννοιες του τουρισμού, τα μοντέλα του τουρισμού και περιληπτικά αναφέρονται οι οικονομικές, κοινωνικές, και πολιτιστικές επιπτώσεις του.

Το δεύτερο κεφάλαιο, έχει ως αντικείμενο την περιγραφή του φυσικού περιβάλλοντος της Λευκάδας, αλλά και άλλων σημαντικών δημογραφικών στοιχείων του νησιού. Μελετώνται επίσης διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που εντοπίζονται στο νησί, με αναφορά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του νησιού.

Στο τρίτο κεφάλαιο, ακολουθεί η πορεία του τουρισμού στη Λευκάδα και γίνεται αναφορά στα ξενοδοχεία της Λευκάδας αλλά και στο είδος των τουριστών που επισκέπτονται το νησί, ενώ ταυτόχρονα εξετάζονται τα έσοδα που δημιουργεί ο τουρισμός για το νησί.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, αναφέρονται οι θεσμοί, πολιτιστικές δράσεις και φεστιβάλ που προσελκύουν τουρισμό στο νησί, με παράλληλη αναφορά σε σημαντικούς αρχαιολογικούς και πολιτιστικούς χώρους της Λευκάδας.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο, γίνεται η παράθεση για την τουριστική ανάπτυξη και τουριστική υποδομή του νησιού. Επίσης, αναλύονται περαιτέρω οι επιπτώσεις, κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές που επιφέρει η έντονη δράση και παρουσία του τουρισμού στην Λευκάδα.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση των σημαντικότερων συμπερασμάτων που εξήχθησαν, υποβάλλοντας ταυτόχρονα προτάσεις για την βελτίωση της πορείας του τουρισμού στο νησί της Λευκάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μαζί με την ναυτιλία και τη γεωργία – βιομηχανική παραγωγή τροφίμων, ο τουρισμός αποτελεί, έναν από τους σημαντικότερους οικονομικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Η Ελλάδα είναι μια χώρα η οποία στηρίζεται στον τριτογενή τομέα παραγωγής, της παροχής υπηρεσιών. Το 16,4% του ΑΕΠ της χώρας προσφέρει ο κλάδος του τουρισμού καλύπτοντας το 51% του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδας το οποίο ανερχόταν γύρω στα 15 δις ευρώ στα τέλη του 2013. Την ίδια στιγμή, απασχολείται έναν στους πέντε Έλληνες από τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της χώρας, δημιουργώντας την ίδια στιγμή 35 δις ευρώ συνολική ζήτηση στην ελληνική οικονομία για το 2013 (ΣΕΤΕ, 2013). Με την παρούσα εργασία δίνουμε μια σαφή εικόνα του μεριδίου που αναλογεί από τα παραπάνω μεγέθη, στον τουρισμό που πραγματοποιείται στην Λευκάδα.

Πριν την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων για την τουριστική ζήτηση και προσφορά της Λευκάδας και στα συμπεράσματα που θα διεξαχθούν, θα κάνουμε μια αναφορά σε σημαντικές έννοιες - ορισμούς που αφορούν στον τουρισμό. Η αναφορά για την κατανόησή τους θα κάνει πιο εύκολο το περιεχόμενο των επόμενων κεφαλαίων, στα οποία θα αναπτύξουμε την τουριστική ανάπτυξη. Στις παρακάτω ενότητες αναλύεται ο τουρισμός σε πρωτογενές επίπεδο, αναφέρουμε τα μοντέλα του κύκλου ζωής του τουρισμού, έννοιες οι οποίες έχουν μελετηθεί από μια πληθώρα ερευνητών κατά καιρούς. Τελειώνοντας, θα παρουσιάσουμε τις επιπτώσεις στις κοινωνίες υποδοχής που επιφέρει το έντονο τουριστικό στοιχείο, επηρεάζοντας άμεσα την οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου καθώς και το φυσικό περιβάλλον.

1.2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός είναι πολύ σημαντικός για την οικονομική ζωή κάθε χώρας ξεχωριστά και επομένως, για την Ελλάδα, που αποτελεί έναν κατεξοχήν παγκόσμιο τουριστικό προορισμό. Σύμφωνα με τους μεγαλύτερους διεθνείς τουριστικούς οδηγούς (της Lonely Planet ενώ η Telegraph Travel Awards της Αγγλίας) αξίζει να

αναφέρουμε ότι η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους δεκαπέντε κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως και την κατατάσσουν στην πρώτη πεντάδα των καλύτερων, ευρωπαϊκών, τουριστικών χωρών που αξίζει να επισκεφθεί κανείς (ΣΕΤΕ, 2012).

Ο τουρισμός διακρίνεται σε τουριστική ζήτηση και τουριστική προσφορά. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της τουριστικής ζήτησης είναι:

- *η εποχικότητα*, που χαρακτηρίζει σε μεγάλο βαθμό τη ζήτηση για το ελληνικό τουριστικό προϊόν,
- *η ελαστικότητα* (η τουριστική ζήτηση είναι κατά κανόνα ελαστική ως προς το εισόδημα και σχετικά ανελαστική ως προς την τιμή),
- *η εναλλακτική της φύση*, με την έννοια ότι η ζήτηση για τουρισμό επηρεάζεται από τις πολιτιστικές και τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που επικρατούν σε έναν προορισμό.
- *η ετερογένεια*, καθώς διαφορετικοί κλάδοι εμπλέκονται στην παραγωγή και διάθεση των προϊόντων που επιδιώκει να καταναλώσει ο τουρίστας.

Η τουριστική ζήτηση διακρίνεται σε ζήτηση προερχόμενη από τα νοικοκυριά (καταναλωτική ζήτηση, που εκφράζεται με την αγορά μεμονωμένων τουριστικών πακέτων), σε ζήτηση προερχόμενη από τις επιχειρήσεις που ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες μέσα στο τουριστικό κύκλωμα (πρακτορεία ταξιδιών, γραφεία ενοικίασης οχημάτων), σε ζήτηση προερχόμενη από το δημόσιο (καταναλωτική και επενδυτική, που σκοπό έχει την παροχή δημόσιων τουριστικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των τουριστών), και σε ζήτηση από τις επιχειρήσεις που βρίσκονται εκτός τουριστικού κυκλώματος. (Εκθεση για την Τουριστική Οικονομική και Ελληνική Τουριστική Οικονομία στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Equal, Ιούλιος, 2006) .

Η τουριστική προσφορά συνίσταται στις υπηρεσίες σχετικές με τον τουρισμό που προσφέρει μια χώρα – μια τουριστική περιοχή. Ακόμη, η ξενοδοχειακή υποδομή, η γενικότερη τουριστική υποδομή, το φυσικό περιβάλλον, οι αρχαιολογικοί χώροι, οι χώροι πολιτιστικού ενδιαφέροντος στους τόπους προορισμού, αποτελούν μερικές από τις εκφάνσεις της έννοιας της τουριστικής προσφοράς. (Βαρβαρέσος, 1998).

Οι μορφές που παίρνει ο τουρισμός διαφέρουν ανάλογα τον τόπο προορισμού, αλλά και την εποχή. Κατά τους χειμερινούς μήνες είναι φυσικό να

συναντάμε μείωση στα επίπεδα του θαλάσσιου τουρισμού, ενώ από την άλλη, την ίδια εποχή αυξάνονται τα ποσοστά του τουρισμού των χειμερινών σπορ και οποιασδήποτε εναλλακτικής μορφής σχετίζεται με τις καιρικές συνθήκες της εποχής.

Συνεχίζοντας θα αναφέρουμε τις σημαντικότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. (Ηγουμενάκης, 2004).

- **Μορφωτικός τουρισμός:** αποτελεί μια μορφή τουρισμού στην οποία τα άτομα έχουν σαν κύριο σκοπό την συμμετοχή τους σε πολιτιστικές, γενικά, εκδηλώσεις. Περιλαμβάνει συν τοις άλλοις και επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικά μνημεία, μουσεία, πινακοθήκες, συναυλίες, παρακολούθηση σεμιναρίων γλωσσολογίας, φιλολογίας κ.ά.
- **Τουρισμός περιπέτειας:** αποτελεί μια μορφή τουρισμού με έντονο το στοιχείο του απροσδόκητου, της έκπληξης. Φωτογραφικά σαφάρι, περιπλανήσεις σε άγνωστες περιοχές, κωπηλασία σε ορμητικούς ποταμούς κ.ά.

- **Γενικός τουρισμός:** ο γενικός τουρισμός ή τουρισμός αναψυχής αποτελεί μια δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου του ανθρώπου που σχετίζεται με την ανάγκη που έχει για ανάπαυση και αναψυχή. Η μορφή αυτή του τουρισμού είναι αναμφίβολα η σημαντικότερη τόσο από άποψη μεγέθους όσο και από άποψης αναγκών σε πόρους και υπηρεσίες που απαιτούνται για την καλύτερη εξυπηρέτηση των τουριστών. Ως προς την μορφή του ο γενικός τουρισμός διακρίνεται σε 3 κατηγορίες:
 - *τουρισμό περιήγησης:* ο τουρίστας παρουσιάζει γεωγραφική κινητικότητα και μετακινείται τον περισσότερο χρόνο των διακοπών του από μέρος σε μέρος

- *τουρισμό διαμονής*: ο τουρίστας παραμένει στην ίδια περιοχή της χώρας τουριστικού προορισμού σε όλη τη διάρκεια των διακοπών του
 - *τουρισμό μικρού χαρακτήρα*: περιλαμβάνει τουρισμό περιήγησης και τουρισμό διαμονής
- **Τουρισμός άθλησης**: έχει σαν κύριο κίνητρο την άσκηση ενός αθλήματος όπως η ποδηλασία, τα ο τένις, το γκολφ, κλπ. Και πάλι, απαιτούνται εγκαταστάσεις άθλησης εκ μέρους των ξενοδοχειακών υπηρεσιών.
- **Τουρισμός υγείας**: εξελίσσεται σε μια από τις βασικότερες μορφές τουρισμού, τα δε άτομα που μετέχουν σε αυτόν έχουν σαν κύριο κίνητρο την αποκατάσταση και διατήρηση της υγείας τους, την θεραπεία, ανάρρωση από διάφορες ασθένειες. Η μορφή αυτή απαιτεί φυσικά ειδικές εγκαταστάσεις και καταλύματα και παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών.

- **Τουρισμός πόλης**: πρόκειται για μια μορφή τουρισμού που έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό του ότι τα άτομα που μετέχουν σε αυτόν ταξιδεύουν σε μια πόλη και την περιηγούνται για μερικές ημέρες.
- **Τουρισμός χειμερινών σπορ**: είναι μια δυναμική μορφή τουρισμού που προσπαθούν να αναπτύξουν παγκοσμίως οι χώρες ώστε να εκμεταλλευθούν τους μήνες αδράνειας. Καλύπτει το σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που διεξάγονται στη διάρκεια του χειμώνα. Τα άτομα που κάνουν αυτής της μορφής τον τουρισμό συνδέονται αποκλειστικά με τα χειμερινά σπορ και με συναφείς προς αυτά δραστηριότητες. Απαραίτητη είναι η ανάπτυξη

κατάλληλης υποδομής κι ανωδομής από τους εκάστοτε ενδιαφερομένους όπως π.χ. χιονοδρομικά κέντρα, πίστες πατινάζ, πίστες σκι για παιδιά, πίστες για έλκηθρα κτλ.

- **Συνεδριακός τουρισμός:** στον συνεδριακό τουρισμό υπάγονται κάθε είδους οργανωμένες εκδηλώσεις όπως για παράδειγμα συνέδρια ή συναντήσεις με μεγάλο ή μικρό αριθμό συμμετοχών και σε οποιοδήποτε επίπεδο ,δηλαδή τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές.

- **Τουρισμός 3^{ης} ηλικίας:** διαθέτοντας απεριόριστο ελεύθερο χρόνο ,σταθερό εισόδημα, υψηλό δείκτη αποταμίευσης λόγω νοοτροπίας και τρόπου ζωής , η τρίτη ηλικία αποτελεί ένα ανθρώπινο δυναμικό διόλου ευκαταφρόνητο για τον τουρισμό. Έτσι η τάση για περισσότερα και μακρύτερα ταξίδια επηρέασε και την τρίτη ηλικία που αποζητά αποδράσεις.
- **Αγροτικός τουρισμός:** αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται στο πλαίσιο του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής. Ειδικότερα, αναφέρεται σε μορφές τουριστικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται οργανικά και αρμονικά στον αγροτικό χώρο και περιλαμβάνει διάφορες τουριστικές δραστηριότητες που είναι συμπληρωματικές ή δεν έρχονται σε

σύγκρουση με άλλες δραστηριότητες , όπως για παράδειγμα οικονομικές και κοινωνικές, που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο.

- **Ορεινός τουρισμός:** αν και παρουσιάζει ορισμένες ομοιότητες με τον τουρισμό των χειμερινών σπορ δεν ταυτίζεται με αυτόν. Συγκεκριμένα δεν έχει χρονικούς περιορισμούς εκδήλωσης μια αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, που εκδηλώνεται αποκλειστικά και μόνο στις ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών που επιθυμούν να αναπτύξουν αυτής της μορφής τον τουρισμό.
- **Θαλάσσιος τουρισμός:** αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων, που διεξάγονται στο θαλάσσιο χώρο μιας χώρας υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών. Αναμφίβολα ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μια από τις δυναμικότερες μορφές του σύγχρονου τουρισμού, αφού η σημασία του στις τουριστικές οικονομίες των χωρών που έχουν τόσο τις φυσικές προϋποθέσεις όσο και τις οικονομικές δυνατότητες να τον αναπτύξουν είναι κυριολεκτικά μεγάλη.

➤ **Θρησκευτικός τουρισμός:** Ο θρησκευτικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό κομμάτι της ελληνικής τουριστικής κίνησης και αφορά την επίσκεψη σε θρησκευτικούς τόπους λατρείας, όπως μοναστήρια και εκκλησίες. Ο θρησκευτικός τουρισμός χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

- *Προσκυνητές τουρίστες*, στους οποίους επικρατεί το θρησκευτικό κίνητρο. Οι τουρίστες αυτοί επισκέπτονται μία περιοχή αποκλειστικά για την επίσκεψη στο θρησκευτικό χώρο.
- *Τουρισμός θρησκευτικής κληρονομιάς*, του οποίου οι τουρίστες ταξιδεύουν ομαδικά και συνδυάζουν το ταξίδι τους και με άλλες τουριστικές δραστηριότητες.

➤ **Τουρισμός αναπήρων:** Ο τουρισμός αναπήρων ή ατόμων με ειδικές ανάγκες πρόκειται για μια ειδική μορφή τουρισμού, η ανάπτυξη της οποίας προωθείται ολοένα και περισσότερο σε ορισμένες χώρες. Βασική παράμετρος για την ανάπτυξη αυτής της μορφής του τουρισμού είναι η δημιουργία κάθε είδους τουριστικών εγκαταστάσεων και προδιαγραφών, που να διαθέτουν ανάλογο εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση των τουριστών με ειδικές ανάγκες, όπως και η προσφορά τουριστικών πακέτων που θα απευθύνεται στην ειδική αυτή κατηγορία πελατείας και θα ικανοποιεί τις δικές της τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες, οι ράμπες, ανελκυστήρες, ειδικός εξοπλισμός στα δωμάτια και τους λοιπούς χώρους των τουριστικών καταλυμάτων κλπ.

➤ **Οικολογικός τουρισμός:** Σε αυτή τη μορφή τουρισμού τόσο ο τουρίστας όσο και τουριστικό κύκλωμα υποδοχής και εξυπηρέτησης σέβονται την φύση μέχρι σημείου να αποφεύγονται τα μαζικά μέσα μετακίνησης παντού όπου

είναι αυτό εφικτό. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού εντάσσεται η τουριστική ανάπτυξη των παραδοσιακών οικισμών, των βιοτόπων, των εθνικών δρυμών κτλ.

Κοσμοπολίτικος τουρισμός: Η πελατεία του κοσμοπολίτικου τουρισμού είναι κατά κύριο λόγο ο κόσμος της αριστοκρατίας και του πλούτου, που ταξιδεύουν από το ένα κοσμοπολίτικο κέντρο στο άλλο. Τα άτομα αυτά ξοδεύουν μεγάλα χρηματικά ποσά γι' αυτό και οι απαιτήσεις τους είναι πάρα πολύ μεγάλες. Μετακινούνται με ιδιόκτητα μεταφορικά μέσα όπως π.χ με θαλαμηγούς, αεροπλάνα κτλ. Στον τουριστικό προορισμό τους διαμένουν είτε σε ξενοδοχεία πολυτελείας είτε σε ιδιόκτητες ή ενοικιασμένες επαύλεις.

1.3 ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Για πρώτη φορά την 3^η χιλιετία π.Χ. συναντάμε το φαινόμενο του τουρισμού .

Ο τουρισμός εμφανίζεται σε ξεχωριστές χρονικές περιόδους οι οποίες είναι οι εξής (Κατηφόρη Ναταλία):

1. 3.000 π.Χ – μέσα 19^{ου} αιώνα
2. Μέσα 19^{ου} αιώνα – τέλος 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου
3. Τέλος 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου – 1970
4. 1970 – σήμερα

Θα προσπαθήσουμε αναλύσουμε εν συντομία τις τέσσερις περιόδους ξεχωριστά. Περίπου στα 4.000 χρόνια συναντάμε τη πρώτη χρονική. Όμως δε μπορούμε να την αναλύσουμε διότι έχουμε ελλιπή στοιχεία σχετικά με δραστηριότητες που να εμφανίζουν τα βασικά γνωρίσματα του τουρισμού την περίοδο εκείνη. Η έλλειψη μεταφορικών μέσων, περιόριζαν τις μετακινήσεις στα αρχαία χρόνια για την πλειοψηφία των απλών πολιτών εντός των συνόρων της χώρας τους και πιο συγκεκριμένα εντός της περιφέρειας στην οποία ανέπτυσαν οικονομική δραστηριότητα. Αργότερα όπου βελτιώθηκε το βιοτικού επιπέδου τον ανθρώπων, αλλά και η ανακάλυψη της ατμομηχανής σε συνδυασμό με την κατασκευή

σιδηροδρόμων, έδωσαν μεγάλη ώθηση για την εμφάνιση του μαζικού τουρισμού με τα σύγχρονα χαρακτηριστικά του. (Τσάρτας, 1996).

Η βελτίωση της τεχνολογίας αργότερα οδήγησε σε κατασκευή ασφαλέστερων μέσων μεταφοράς μέσω θαλάσσης, κατασκευάστηκαν αυτοκίνητα ενώ το αποκορύφωμα ήταν η κατασκευή αεροπλάνου που εκτίναξε τον τουρισμό από το υποανάπτυκτο στάδιο όπου βρισκόταν, σε τροχιά αλματώδους ανάπτυξης μέσα σε λίγα χρόνια. Αυτό το τεράστιο άλμα χρονολογείτε τη δεύτερη περίοδο, μέχρι το τέλος του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου δηλαδή. Την ίδια περίοδο έχουμε την εμφάνιση του πρώτου ταξιδιωτικού πρακτορείου στον κόσμο, του Thomas Cook, στην Αγγλία, το οποίο από το 1841 και έπειτα, άρχισε να διοργανώνει οργανωμένα ταξίδια, εκμεταλλευόμενο την εμφάνιση των σύγχρονων για την εποχή μεταφορικών μέσων. (Τσάρτας, 1996).

Στα τέλη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ορίζεται η τρίτη περίοδος της εξελικτικής πορείας του τουρισμού. Κατά αυτή τη χρονική περίοδο, έχουν γίνει δραματικές αλλαγές στον τομέα των μεταφορών. Οι άνθρωποι της Δύσης επιζητούν την επαφή με τον ευρωπαϊκό κόσμο είτε λόγω επιθυμίας να συμμετάσχουν ολοένα και περισσότερα άτομα στην ακαδημαϊκή ζωή της Ευρώπης, για να ασπαστούν τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής. Την ίδια στιγμή το βιοτικό επίπεδο σε παγκόσμιο επίπεδο είχε αρχίσει να ανεβαίνει με αποτέλεσμα ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού να επιθυμεί να μετακινηθεί εκτός συνόρων της χώρας τους, έχοντας ως σύμμαχο την σταθερή πολιτική και την οικονομική σταθερότητα στις αναπτυγμένες χώρες, την αύξηση του ελεύθερου χρόνου, την ανάπτυξη των μαζικών μεταφορικών μέσων. (Τσάρτας, 1996).

Από το 1970 έως σήμερα έχουμε την εξελικτική πορεία του τουρισμού. Όσα έχουν αρχίσει τις προηγούμενες περιόδους πλέον τελειοποιούνται σε παγκόσμια κλίμακα. Ο μαζικός τουρισμός αποτελεί πραγματικότητα και έχει μετατρέψει σε επιστήμη το φαινόμενο στην ευρύτερη βάση του. Οι συγκοινωνίες και τα μέσα μεταφοράς βελτιώνονται τόσο από άποψη ασφάλειας, όσο και από άποψη χωρητικότητας και ταχύτητας. Η δημιουργία πανεπιστημιακών σχολών που ασχολούνται με τον τουρισμό ως κοινωνικοοικονομικού φαινομένου είναι μια μεγάλη απόδειξη της σημασίας που προσδίδεται στον τουρισμό διεθνώς. Τα αποτελέσματα του τουρισμού στο τελευταίο στάδιο της πορείας της εξέλιξής του τα βιώνουμε καθημερινά. Μεγάλο κομμάτι της οικονομίας τους στον τουρισμό στηρίζουν χώρες όπως η Ελλάδα. (Ηγουμενάκης, 2005).

1.4 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Εκτός από τις ευεργετικές επιπτώσεις που επιφέρει ο τουρισμός στις κοινωνίες υποδοχής κυρίως μέσω των εσόδων που δημιουργεί, αλλά και με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας επιδρά με διάφορους τρόπους στο ευρύτερο περιβάλλον των κοινωνιών, στο φυσικό περιβάλλον, στο οικονομικό περιβάλλον και στο κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον. Οι διάφορες μορφές τουρισμού που έχουν αναπτυχθεί, επιδρούν σε θεσμούς των κοινωνιών υποδοχής, αλλά και στα ήθη. Π.χ., ο θρησκευτικός τουρισμός, εκτός από τις οικονομικές επιπτώσεις στην περιοχή που αναπτύσσεται, επιδρά άμεσα στα έθιμα της περιοχής που σχετίζονται με την τοπική θρησκεία, άρα επιδρά έμμεσα στο πολιτιστικό – πολιτισμικό περιβάλλον (Ανδριώτης, 2005). Σε αυτή την ενότητα θα αναλύσουμε τις επιπτώσεις του τουρισμού στο φυσικό, οικονομικό και κοινωνικό-πολιτιστικό περιβάλλον των κοινωνιών υποδοχής.

1.4.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Τη σημαντικότερη επίπτωση του τουρισμού στις κοινωνίες υποδοχής τη συναντάμε στη δημιουργία εσόδων, για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις και για τους κρατικούς φορείς αφού η είσοδος τουριστών στις κοινωνίες υποδοχής συνεπάγεται τη δραστηριοποίησή τους σε αυτές, όπου η φορολογία στα αγαθά που αγοράζουν ή καταναλώνουν, σημαίνουν αυτόματα αυξημένα φορολογικά έσοδα. Επίσης, η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων και υπηρεσιών για την ποιοτικότερη εξυπηρέτηση των τουριστών συνεπάγεται αύξηση της αξίας της γης (Ανδριώτης, 2005).

Επίσης, η αύξηση των τουριστών οδηγεί σε δημιουργία θέσεων εργασίας για την εξυπηρέτησή τους, αλλά, και οι εξειδικευμένοι επαγγελματίες, βρίσκουν την ευκαιρία να εξασκήσουν το επάγγελμά τους (ναυαγοσώστες, μεταφραστές κ.ά) λόγω της ύπαρξης κατάλληλων συνθηκών. Ακόμη, θέσεις εργασίας δημιουργούνται και για άλλα επαγγέλματα όπως σερβιτόροι, προσωπικό για εργασία σε γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων μηχανών και άλλων μέσων μεταφοράς, ξενοδοχοϋπάλληλοι, barmen, κτλ. Σύμφωνα με στοιχεία αναφέρεται ότι παγκοσμίως απασχολούνται διακόσια

εκατομμύρια άτομα στον τουρισμό και στην Ελλάδα, ένας στους πέντε απασχολείται σε επάγγελμα που σχετίζεται άμεσα με τον τουρισμό (ΣΕΤΕ, 2013).

Όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, ο τουρισμός βελτιώνει το ισοζύγιο πληρωμών μιας χώρας και τα ελλειμματικά ισοζύγια πληρωμών όπως της Ελλάδας. Το εισρέον συναλλάγμα λειτουργεί θετικά και σταθεροποιητικά στο ισοζύγιο πληρωμών των χωρών που παρουσιάζουν έλλειμμα στο ισοζύγιό τους, ενώ πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα οι συναλλαγματικές εισροές αυξάνονται με σταθερό ρυθμό τα τελευταία χρόνια (ΙΤΕΠ, 2012).

Τελειώνοντας, αξίζει να αναφέρουμε ότι σε μια χώρα όπως η Ελλάδα η οποία χαρακτηρίζεται από χαμηλό βαθμό αποκέντρωσης οι περιφερειακές ανισότητες μεγαλώνουν με την είσοδο τουριστών. Κυρίως τους θερινούς μήνες, με την επίσκεψη πολλών τουριστών στα νησιά και σε άλλες παραθαλάσσιες περιοχές πλην των μεγάλων αστικών κέντρων, υπάρχει μεγάλη εισροή εισοδημάτων και εσόδων στις τοπικές κοινωνίες οι οποίες δεν μπορούν να ανταγωνιστούν οικονομικά τα μεγάλα αστικά κέντρα καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς (Θερμός Νίκος 2010).

1.4.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Όσο αυξάνει ο αριθμός των τουριστών τόσο πρέπει να αυξάνουν και οι υποδομές που υπάρχουν για την εξυπηρέτησή τους. Για να μπορέσουν να ανταποκριθούν οι κατά τα τόπου περιοχές, χρειάζονται πρώτες ύλες, υλικά αγαθά τα οποία προέρχονται από το φυσικό περιβάλλον. Για παράδειγμα, ένα ξενοδοχειακό συγκρότημα σε μια ακατοίκητη περιοχή, η οποία αποτελεί δασική έκταση, πρέπει να αποψίλωσει της περιοχής, γεγονός που επηρεάζει άμεσα το φυσικό περιβάλλον. Η λειτουργία του ξενοδοχειακού συγκροτήματος θα επιφέρει απόβλητα, τα οποία πρέπει να καταλήγουν σε συγκεκριμένο μέρος αποβλήτων. Όμως σε πολλές περιπτώσεις η αυστηρή νομοθεσία σε πολλές χώρες και μπροστά στην προοπτική του κέρδους, ιδιωτικές επιχειρήσεις, αλλά και κρατικοί φορείς να εθελουφλούν στο θέμα των αποβλήτων και άλλες παράνομες δραστηριότητες και έτσι να έχουμε μόλυνση υδάτων, ρύπανση του περιβάλλοντος κ.ο.κ.

Ακόμη, ο μεγάλος όγκος τουριστών, όσο αυξάνεται κάνει μια περιοχή τουριστικό θέλγητρο, και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει συνωστισμός μεγάλου όγκου ανθρώπων σε έναν χώρο, και αυτό επιδρά αρνητικά στο περιβάλλον, καθώς οι

ανθρώπινες δραστηριότητες είναι στενά συνδεδεμένες με τον καταναλωτισμό, δηλαδή με την αγορά προϊόντων, όπου τα απορρίμματα των τουρισμών με μη οικολογική συνείδηση δε τοποθετούνται σε ανάλογους κάδους σκουπιδιών, και ρυπάνουν το περιβάλλον δημιουργώντας ταυτόχρονα εστίες μικροβίων (Ηγουμενάκης, 1998).

Για την εξυπηρέτηση των αναγκών των τουριστών κατά τις τουριστικές περιόδους, έχουμε αυξημένη χρήση φυσικών πόρων πέραν του επιτρεπόμενου ορίου, π.χ. χρήση νερού, οι οποίοι δεν είναι ανεξάντλητοι. Αξίζει λοιπόν να σκεφτούμε κατά πόσο το νερό αξιοποιείται κατάλληλα τους τουριστικούς μήνες ή αν θα μπορούσαμε να το χρησιμοποιήσουμε για άλλες δραστηριότητες, όπως π.χ. την καλλιέργεια χωραφιών (Συλλογικό έργο (2001).

Οι βασικότερες επιπτώσεις του τουρισμού στο φυσικό περιβάλλον είναι κατά τον Κοκκώση και τον Τσάρτα (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001):

- **Στην ενέργεια:** για να αντιμετωπίσουν οι τουρίστες της κάθε περιοχής τις υψηλές θερμοκρασίες κυρίως κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού όπου οι θερμοκρασίες είναι πολύ υψηλές πηγαίνουν σε μέρη όπου μπορούν να βρουν δροσιά. Οι περισσότεροι από αυτούς πηγαίνουν σε παραλίες, όπου η θερμοκρασία πέφτει αισθητά και μπορούν να κάνουν κολύμπι, και να απολαύσουν μια προσωρινής δροσιάς. Κάποιοι άλλοι ωστόσο παραμένουν στα καταλύματά τους, έχει ως αποτέλεσμα να κάνουν χρήση air condition, άρα την κατανάλωση ενέργειας που σε αρκετές περιπτώσεις οδηγεί σε black out λόγω της υπερκατανάλωσης ενέργειας.
- **Στην ατμόσφαιρα – αέρας:** με την αύξηση των μέσων μεταφοράς κατά τις τουριστικές περιόδους, έχουμε και αύξηση των μετακινήσεων τους όπου οι τουρίστες χρησιμοποιούν αυτοκίνητα, μηχανές κτλ., αυτό οδηγεί σε αύξηση των ρυπογόνων ουσιών, που έχει σαν αποτέλεσμα τη ρύπανση του αέρα. Ακόμη, τα διάφορα μέσα μεταφοράς χρησιμοποιούν καύσιμα (πετρέλαιο, βενζίνη, υγραέριο) τα οποία εξορύσσονται σε κάποια περιοχή της γης, γεγονός επηρεάζει έμμεσα τον τουρισμό. Ο τουρισμός με τις ανάγκες που δημιουργεί επηρεάζει έμμεσα αλλά και άμεσα το φυσικό περιβάλλον τόσο της κοινωνίας υποδοχής, όσο και άλλων απομακρυσμένων περιοχών.

- **Στο νερό:** όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, μια ακόμη αρνητική επίπτωση του τουρισμού στο φυσικό περιβάλλον είναι η αυξημένη χρήση του νερού για τις τουριστικές ανάγκες. Τα τουριστικά καταλύματα και τα ξενοδοχεία χρησιμοποιούν αυξημένες ποσότητες νερού για να ικανοποιήσουν τις βιολογικές καταναλωτικές ανάγκες και λοιπές ανάγκες των πελατών τους. Ακόμη ένας παράγοντας οπου γίνεται μεγάλη κατανάλωση νερού είναι η ύπαρξη πισινών.
- **Στην πανίδα – χλωρίδα – υδροφόροι ορίζοντες:** οι περισσότεροι από τους τουρίστες που επισκέπτονται μια περιοχή δεν χαρακτηρίζονται απόλυτα από περιβαλλοντική ή οικολογική συνείδηση. Τα σκουπίδια των τουριστών ρυπαίνουν τη χλωρίδα, όπου κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού σε συνδυασμό με τις υψηλές θερμοκρασίες αυξάνουν τον κίνδυνο των πυρκαγιών οι οποίες μπορεί να προκληθούν από την επίσκεψη τουριστών σε δασικές εκτάσεις, πολλές φορές τα απορρίμματα περιέχουν εύφλεκτα υλικά και αποτελούν κίνδυνο πρόκλησης πυρκαγιάς (γυαλιά, τζάμια, μπαταρίες κτλ).
Η μόλυνση των θαλάσσιων υδάτων, που αφορούν την πανίδα, που προέρχεται από τα απόβλητα των τουριστικών επιχειρήσεων υπό οποιαδήποτε μορφή, έχει ως αποτέλεσμα την εξαφάνιση θαλάσσιων ειδών ή την δηλητηρίασή τους. Η τουριστική δραστηριότητα γενικευμένα λοιπόν, επηρεάζει το οικοσύστημα, καθώς πολλά είδη μεταναστεύουν εάν δεν υπάρχει επαρκής τροφή. (Τσάρτας, 1993).

Σύμφωνα με τον Gartner, ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι έχουν άμεση σχέση με τις επιπτώσεις του τουρισμού στο φυσικό περιβάλλον και είναι (Gartner, 2001) :

- **Ανθεκτικότητα οικοσυστήματος:** όσο πιο ανθεκτικό ένα οικοσύστημα , τόσο λιγότερο θα επηρεαστεί από την τουριστική δραστηριότητα
- **Διάρκεια χρόνου επένδυσης:** συνδεδεμένο με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι το ενδιαφέρον των επενδυτών στον τουρισμό για την

προστασία του. Οι πολιτικές λειτουργίας των επιχειρήσεών τους έχουν επιρροή στο φυσικό περιβάλλον, τις επιπτώσεις στο οποίο προκαλεί η δραστηριότητα των τουριστικών επιχειρήσεων μπορούν να περιοριστούν εάν υπάρχει πραγματικό ενδιαφέρον από τον επενδυτή.

- **Είδος τουριστικής ζήτησης:** Οι τουριστικές περιοχές διαθέτουν ένα συγκεκριμένο αριθμό τουριστικών καταλυμάτων και υπηρεσιών που μπορούν να εξυπηρετήσουν ένα ανώτατο όγκο τουριστών – πελατών. Όταν ξεπερνιέται το όριο αυτό, οι επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον πρέπει να θεωρούνται δεδομένες (κατασκευή νέων συγκροτημάτων, εντονότερη χρήση φυσικών πόρων κτλ)
- **Χαρακτήρας τουριστικής ζήτησης:** εάν οι τουρίστες αναζητούν μέρη με φυσική ομορφιά και παρθένα τοπία, τότε αυξάνεται το ενδεχόμενο η επίσκεψη σε αυτούς τους χώρους να επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις –ρύπανση κτλ.

1.4.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Όταν μια περιοχή έχει αναμίξει διαφορετικά ήθη, αντιλήψεις, κουλτούρα αλλά και τρόπο ζωής έχει πρόσφορο έδαφος για να δημιουργήσει κοινωνικές αλλαγές με μόνιμο και μη χαρακτήρα. Εκτός από τις κοινωνικές επιπτώσεις όμως που ενδέχεται να προκαλέσει η τουριστική ανάπτυξη η οποία συμπεριλαμβάνει τις παραπάνω περιπτώσεις, η επιρροή που προκαλεί στην πολιτιστική ζωή του τόπου, είναι επίσης συχνό φαινόμενο. Η συμβολή του τουρισμού είναι επίσης σημαντική στη διατήρηση ή διάδοση της φήμης ενός τόπου, καθώς ο σταθερός και αυξανόμενος αριθμός επισκεπτών σε μια περιοχή μπορεί να την αναδείξει ως τουριστικό προορισμό περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο παράγοντα (Ανδριώτης, 2005).

Η διαφορετικότητα στο τρόπο ζωής σε τουριστικούς προορισμούς ωστόσο, είναι μια κατάσταση η οποία συχνά οδηγεί ντόπιους και τουρίστες - αλλά και τουρίστες μεταξύ τους - σε κοινωνικές συγκρούσεις, ενώ κατά την περίοδο που εμφανίζεται έντονα το τουριστικό φαινόμενο, οι ρυθμοί ζωής και τα πρότυπα αλλάζουν. Έχει λοιπόν παρατηρηθεί ότι τους θερινούς μήνες στα νησιά, λόγω της

μεγάλης προσέλευσης τουριστών διαταράσσεται η ομαλή ζωή του τόπου, με αποτέλεσμα ακόμα και οι ώρες κοινής ησυχίας να μην τηρούνται, υπό την συναίνεση των ντόπιων οι οποίοι κατανοούν τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται από τις δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι τουρίστες.

Οι πιο συχνές κοινωνικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης έχουν αρνητικό χαρακτήρα και αυτό μπορεί να ερμηνευθεί από το είδος του τουρισμού - των διακοπών που πραγματοποιούν οι τουρίστες, οι οποίοι σε νεαρές ηλικίες, ταξιδεύουν σε χώρες του εξωτερικού και παρερμηνεύοντας το αίσθημα της ελευθερίας προβαίνουν σε καταχρήσεις και καταστρατήγηση ορισμένων άτυπων και τυπικών κανόνων και ηθών. Παρακάτω αναφέρουμε τις πιο σημαντικές αλλαγές σε κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο επιφέρει ο τουρισμός (Λαγός, 2005):

- **Αλκοολισμός:** Η παράφραση του αισθήματος ελευθερίας των τουριστών, οδηγεί σε αύξηση της ποσότητας κατανάλωσης αλκοόλ, κάτι που δημιουργεί πολλές φορές έκρυθμες καταστάσεις, προσωπικές συγκρούσεις, φθορές σε ξένες περιουσίες.
- **Εγκληματικότητα:** Τα επίπεδα της εγκληματικότητας τείνουν να αυξάνονται. Η εποπτεία δεν είναι εφικτή πολλές φορές από το υπάρχουν προσωπικό ασφαλείας και αστυνόμευσης. Κάθε περιοχή έχει προσαρμοσμένες τις ανάγκες της σε αστυνόμευση σύμφωνα με το μόνιμο πληθυσμό άλλωστε.
- **Πορνεία:** Δεν είναι μυστικό πλέον ότι ένα κομμάτι τουριστών επιλέγει της εναλλακτική μορφή τουρισμού, αυτή του σεξοτουρισμού. Είναι πιθανό βέβαια να μη γίνει οργανωμένη μετακίνηση τουριστών σε διάφορες περιοχές οι οποίοι έχουν επιλέξει την παραπάνω μορφή τουρισμού. Αυτό δε μειώνει την ένταση του φαινομένου της αύξησης των ποσοστών πορνείας σε περιοχές με υψηλά επίπεδα τουρισμού.
- **Διακίνηση ναρκωτικών ουσιών:** Στην ίδια λογική με αυτή των παραπάνω κοινωνικών φαινομένων που απαντώνται εντονότερα σε περιοχές με τουριστική ανάπτυξη είναι η περίπτωση της αύξησης ποσοτήτων διακίνησης ναρκωτικών ουσιών. Η ανεπαρκής αστυνόμευση σε συνδυασμό με τον μεγάλο όγκο ανθρώπων - τουριστών που δραστηριοποιούνται σε μια περιοχή, έχει ως

αποτέλεσμα η διακίνηση ναρκωτικών ουσιών να παρουσιάζεται εντονότερα με απόδειξη την αύξηση του αριθμού συλλήψεων για διακίνηση και κατοχή ναρκωτικών ουσιών σε περιοχές με υψηλή τουριστική κίνηση.

Τέλος, πρέπει να επισημάνουμε ότι ο τουρισμός είναι ικανός να επηρεάσει με πολλούς τρόπους την πολιτιστική ζωή διαφόρων τουριστικών προορισμών. Προς επίρρωση του παραπάνω ισχυρισμού, ο θρησκευτικός τουρισμός που αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού, τα τελευταία χρόνια ολοένα και εμφανίζει σημάδια ανάπτυξης με αποτέλεσμα περιοχές χωρίς ιδιαίτερη φυσική ομορφιά, να δέχονται μεγάλα κύματα τουρισμού, λόγω της ύπαρξης σε αυτές θρησκευτικών μνημείων, αρχαίων μνημείων με μεγάλη πολιτιστική και ιστορική αξία κ.ο.κ.. (Βαρβαρέσος, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

2.1 ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Η Λευκάδα, το στεριανό νησί όπως αποκαλείτε από πολλούς, είναι ένα από τα νησιά του Ιονίου πελάγους και κατέχει μια θέση στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Επτανήσων. Είναι τέταρτη σε έκταση σε σχέση με τα υπόλοιπα νησιά και βρίσκεται ανάμεσα στην Κέρκυρα και την Κεφαλονιά και το μέγεθος του νησιού είναι 302,5 τετραγωνικά χιλιόμετρα με πληθυσμό 23.000 κατοίκους.(ΕΛΣΤΑΤ, 2011). Συνδέεται με την Ακαρνανία και μια πλωτή κινητή γέφυρα, μήκους 50 μέτρων.

Η Λευκάδα είναι η πρωτεύουσα του νησιού και μαζί με το Μεγανήσι, τον Κάλαμο, το Καστό τη Σπάρτη, το Σκορπιό και άλλα μικρά νησάκια αποτελούν το νομό Λευκάδας. Ο νομός χωρίζεται σε 6 Δήμους οι οποίοι είναι οι εξής, ο Δήμος Λευκάδας, Ελλομένου, Απολλωνίων, Καρυάς, Σφακιωτών και Μεγανησίου και 2 κοινότητες Καλάμου και Καστού. Με τη μεταρρύθμιση του Καλλικράτη ο νομός Λευκάδας μετονομάστηκε σε Περιφερειακή Ενότητα Λευκάδας και ανήκει στην

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με έδρα την Κέρκυρα. Οι παλιοί δήμοι μετονομάστηκαν σε δημοτικές ενότητες και συγκρότησαν το νέο Δήμο.

Το κλίμα του νησιού είναι μεσογειακό και το έδαφος της Λευκάδας είναι κατά κύριο λόγο ορεινό. Η γεωργία, η αμπελουργία, η αλιεία και η παραγωγή ελαιόλαδου είναι ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται οι κάτοικοι του νησιού. Ο τουρισμός όμως αποτελεί τη πιο βασική οικονομική δραστηριότητα ο οποίος συμβάλει σημαντικά στην οικονομία του νησιού. Το Βερτζαμί, που είναι μια σπάνια ποικιλία κρασιού η οποία παράγεται από αμπέλια τα οποία βρίσκονται στους Δήμους Απολλονίων, Καρυάς και Ελλομένου αποτελεί ένα από τα παραδοσιακά προϊόντα του νησιού. Επίσης στο νησί παράγεται και η φημισμένη για τη μοναδικότητα της φακή Εγκλουβής που έχει διακριθεί παγκοσμίως. Επίσης τα πεντακάθαρα νερά του Ιονίου προσφέρουν άριστη ποιότητα ψάρια στους κατοίκους. Το σαλάμι και τα λουκάνικα Λευκάδας έχουν εξαιρετική κι ξεχωριστή γεύση. Ωστόσο όμως η ανάπτυξη του νησιού προέρχεται από τον τουρισμό. Η Λευκάδα αποτελεί μεγάλο πόλο έλξης πολλών τουριστών λόγω της φυσικής της ομορφιάς. Οι πολλές παραλίες που υπάρχουν στο νησί όπως το Πόρτο Κατσίκι, οι Εγκρεμοί, το Κάθισμα κ.α. σε συνδυασμό με το <<πράσινο>> που υπάρχει σε όλη την έκταση του νησιού προσφέρουν ένα μαγευτικό τοπίο για τους επισκέπτες. Επιπρόσθετα η μεγάλη πολιτιστική και πολιτισμική κληρονομία, οι αρχαιολογικοί χώροι και οι γιορτές λόγου και τέχνης βοηθούν σημαντικά για τον τουρισμό του νησιού. Ένα ακόμη αξιοθέατο του Νομού το οποίο προσελκύει πλήθος πιστών είναι η Ιερά Μονή Φανερωμένης στην οποία λειτουργεί και το μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης (Ροντογιάννης, 2005).

Ένα ακόμη ελκυστικό στοιχείο για τους τουρίστες είναι η εύκολη προσβασιμότητα του νησιού η οποία γίνεται με αυτοκίνητο από την πλωτή γέφυρα που συνδέει το νησί με την Αιτωλοακαρνανία. Επίσης, η υποθαλάσσια ζεύξη του Ακτίου φέρνει πιο κοντά και χωρίς δυσκολία τους επισκέπτες του νησιού από τη βορειοδυτική Ελλάδα. Ακόμη οι τουρίστες μπορούν να επισκεφτούν το νησί με τα καθημερινά δρομολόγια των πλοίων από τα γύρο νησιά, Ιθάκη και Κεφαλονιά. Τέλος, το αεροδρόμιο του Ακτίου συμβάλει στην ανάπτυξη του νησιού με δρομολόγια από την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη αλλά και από χώρες του εξωτερικού όπως Σουηδία, Ολλανδία κ.α.

Ο πράσινος ημιμαροθώνιος ο οποίος πραγματοποιείτε τα τελευταία χρόνια στο νησί, οι Διεθνείς Αγώνες θαλάσσιων σπορ που διοργανώνονται στη Βασιλική στο τέλος Ιουνίου και οι αγώνες ορεινής ποδηλασίας είναι κάποια σημαντικά

αθλητικά γεγονότα που συμβαίνουν το νησί (Ιστοσελίδα Περιφερειακής Ενότητας Ιονίων Νήσων-Αθλητισμός-<http://www.lefkada.gr/pages.asp?pageid=929&langid=1>).

2.2 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

Σημαντικά ευρήματα από την εποχή του χαλκού έφερε στο φώς ο Γερμανός αρχαιολόγος W. Dörpfeld ο οποίος με ανασκαφές που πραγματοποίησε στην περιοχή του Νυδριού υποστήριξε ότι η Λευκάδα αποτελεί την ομηρική Ιθάκη.

Η πρώτη ονομασία του νησιού ήταν Νήρικός ερείπια της οποίας σώζονται και σήμερα. Κατά τον 7^ο αιώνα η Λευκάδα αποτέλεσε αποικία των Κορινθίων και πολιτικά συνδεόταν με την πόλη της Κορίνθου. Στο τέλος του 7^{ου} αιώνα η πόλη αλλάζει ονομασία και λέγεται Λευκάς οπού είναι και η πρωτεύουσα του νησιού. Αργότερα κατά την Ελληνιστική εποχή το νησί το είχαν καταλάβει οι Ρωμαίοι και η Λευκάδα συμμετέχει στο «Κοινό των Ακαρνάνων»

Κατά τη βυζαντινή περίοδο η Λευκάδα είναι διοικητικά δεμένη με την Ήπειρο όπου αποτέλεσε και τμήμα του Δεσποτάτου της Ηπείρου . Η πρωτεύουσα της πόλης χτίστηκε πάνω στα ερείπια της παλιάς πόλης και την επόμενη χιλιετία καταστράφηκε από σεισμό και το νησί ερημώνεται για κάποιο χρονικό διάστημα.

Τον 11^ο αιώνα η Λευκάδα δόθηκε προίκα στον Ιωάννη Ορσίνι, ο οποίος έκτισε το πρώτο μέρος του κάστρου της Αγίας Μαύρας το οποίο υπάρχει μέχρι σήμερα στην είσοδο του νησιού. Τον 13^ο αιώνα το νησί υποτάσσεται στους Ανδεγαυούς της Νεάπολης και τον 14ο αιώνα η πρωτεύουσα παίρνει την ονομασία Αγία Μαύρα.

Κατά το 1684 περνάει στα χέρια των Ενετών όπου μεταφέρουν και την πρωτεύουσα στο σημερινό της σημείο. Το πολίτευμα που ίσχυε ήταν το ίδιο σε όλα τα Ιόνια Νησιά κάτω από την κυριαρχία της Βενετίας αλλά με μικρές διαφορές στο καθένα. Στην Κέρκυρα και στην Κεφαλονιά επικρατούσε το αριστοκρατικό και το λαϊκό στοιχείο αντίστοιχα η Λευκάδα διοικούνταν σύμφωνα με «τα προνόμια της Κοινότητας της Αγίας Μαύρας» που της παραχώρησε ο Μοροζίνι. (Ροντογιάννης Π.Γ.2005).

Περίπου έναν αιώνα μετά τα Επτάνησα περνάνε στην κυριαρχία της Γαλλίας με την συνθήκη του Campo-Formio όμως γρήγορα πέρασαν στα χέρια των Ρωσοτουρκών και αποτέλεσαν ένα αυτόνομο κράτος με ονομασία «Πολιτεία των Επτά Ηνωμένων Νησιών» με έδρα την Κέρκυρα. Και ενώ περνάνε για λίγο χρονικό διάστημα ξανά στην κυριαρχία της Γαλλίας η Λευκάδα κυριεύεται από τον αγγλικό στόλο το 1810.

Το 1864 και με βασιλιά της Ελλάδας τον Γ. Γλύξμπουργκ τα Ιόνια Νησιά παραχωρούνται στην Ελλάδα με την προϋπόθεση ότι θα συναινέσει η Ι Γ΄ Ιόνια Βουλή. Στις 5η Οκτωβρίου 1863 γίνεται επίσημα η παραχώρηση των Επτανήσων στην Ελλάδα και στις 21 Μαΐου του επόμενου έτους παραδίδονται τα κλειδιά του φρουρίου στο ελληνικό απόσπασμα και οι Άγγλοι φεύγουν από το νησί. Μετά την ένωση η Λευκάδα και η Ιθάκη θα αποτελέσουν για λίγο μαζί έναν νομό και μόλις το 1866 θα αποτελέσουν επαρχεία της Κέρκυρας. Από το 1953 και μετά ο νομός παίρνει τη σημερινή του μορφή ο οποίος περιλαμβάνει τη Λευκάδα, και τα άλλα μικρότερα νησιά (Μεγανήσι, Κάλαμο, Καστό). (Θερμός Νίκος 2010).

2.3 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι μία από τις αναπτυσσόμενες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που εμφανίζεται τα τελευταία χρόνια στον ελλαδικό χώρο είναι. Τα πολλά νησιά που διαθέτει η Ελλάδα και η γεωμορφολογία της δίνουν τη δυνατότητα να δημιουργήσει τις υποδομές που απαιτούνται για την αξιοποίηση των θαλάσσιων τουριστών, ενός είδος τουρισμού που άρχισε να γίνεται γνωστό στην Ελλάδα την τελευταία χρόνια. Στη συνέχεια θα αναπτύξουμε τον θαλάσσιο τουρισμό και την ένταξη του στον Νομό Λευκάδας.

Όπως έχουμε ήδη προαναφερθεί η ποικιλία παραλιών και ακτών του νησιού, αναδεικνύουν εμμέσως τη δυνατότητα ανάπτυξης θαλασσίων σπορ και γενικότερα του θαλάσσιου τουρισμού. Ο θαλάσσιος τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες που γίνονται στη θάλασσα όπως θαλάσσια σπορ, κολύμπι κτλ και λαμβάνει τις εξής μορφές (Συλλογικό έργο 2001):

- α) Κρουαζιέρα
- β) Παράκτιος τουρισμός
- γ) Θαλάσσιος αθλητικός τουρισμός (σπορ με σκάφη κτλ)
- δ) Θαλάσσιος πολιτιστικός τουρισμός (μουσεία με εκθέματα σχετικά με τη θαλάσσια δραστηριότητα)
- ε) Γιώτινγκ
- ζ) Υποβρύχιος τουρισμός (κατάδυση)
- η) Θαλάσσιος τουρισμός φύσης (παρατήρηση θαλάσσιων ειδών κτλ)

Στον Νομό Λευκάδας συναντάμε σχεδόν όλες της μορφές του θαλάσσιου τουρισμού με διαφορετική ένταση που πραγματοποιείται η καθεμιά μορφή. Η πιο συχνές δραστηριότητες που συναντάμε στο νησί είναι η επιθυμία των επισκεπτών για κολύμβηση και κατάδυση, το ισχυρό κίνητρο για την ανάπτυξη αυτών των δραστηριοτήτων είναι το μηδενικό έως μικρό κόστος των παραπάνω δραστηριοτήτων. Οι άνεμοι που πνέουν στο νησί κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, δίνουν τη δυνατότητα να αναπτυχθούν θαλάσσια σπορ σε ορισμένα σημεία του νησιού να για τα οποία απαιτείται η ένταση του ανέμου. Στις παραλίες της Βασιλικής ή στην παραλία του Άγιου Ιωάννη οι σέρφερς μπορούν να απολαύουν τα αγαπημένα τους σπορ – wind surf και kite surf χωρίς να αποκλείεται η συνύπαρξη και των δύο ειδών στην ίδια παραλία. Η συνύπαρξη και τον δύο γίνεται εύκολη διότι το νησί διαθέτει σχετικά μεγάλη έκταση των παραλιών και ταυτόχρονα την ύπαρξη των ανέμων οι οποίοι ανεβαίνουν σταδιακά τις μεσημβρινές ώρες στο νησί. Ανάμεσα στις δέκα κορυφαίες τοποθεσίες για wind surf και kite surf παγκοσμίως βρίσκεται και η παραλία της Βασιλικής, γι αυτό το λόγω έχουν ιδρυθεί σχολές windsurfing και καταστήματα τα οποία ασχολούνται με την πώληση κατάλληλου εξοπλισμού για την πραγματοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων.

Θαλάσσιο ποδήλατο και σκι, κανό, ακόμη και η διασκέδαση με διάφορα φουσκωτά παιχνίδια όπως μπανάνες, σαμπρέλες κτλ. είναι ορισμένες δραστηριότητες που μπορεί να απολαύσει ο τουρίστας σε έναν μεγάλο αριθμό παραλιών του νησιού.

Στις περισσότερες παραλίες υπάρχουν καταστήματα ή επιχειρήσεις που πουλάνε εξοπλισμό ή προσφέρουν υπηρεσίες σχετικά με τα θαλάσσια σπορ. Πιο συγκεκριμένα η μορφολογία του εδάφους στην παραλία Κάθισμα, είναι ιδανική για όσους λατρεύουν το αλεξίπτωτο πλαγιάς και θαλάσσης αλλά μπορούν να πραγματοποιήσουν κι άλλες αθλητικές δραστηριότητες. Στο Νυδρί τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί το Κέντρο θαλάσσιων σπορ στο οποίο κανείς μπορεί να βρει μεγάλη ποικιλία εξοπλισμού θαλάσσιων σπορ (Περιφερειακή Ενότητα Λευκάδας, http://www.visitgreece.gr/el/activities/water_sports/lefkada_the_paradise_of_sea_sports/)

Η μαρίνα που υπάρχει στο κέντρο της πόλη της Λευκάδας, που έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει 620 σκάφη, βοηθάει ακόμη περισσότερο το θαλάσσιο τουρισμό του νησιού. Τα νησιά που υπάρχουν γύρω από το νησί της Λευκάδας (τα Πριγκιποννήσια, ο Σκορπιός, το Μεγανήσι) και η ύπαρξη σπηλαιών αποτελούν αποτελούν προορισμό πολλών κρουαζιερών και των γιότ που καταπλέουν στο νησί.

2.4 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το φυσικό περιβάλλον της Λευκάδας είναι ιδιαίτερο αφού συνδυάζει τόσο ψηλά βουνά (Σταυρωτά , Ελάτη , Αη Λιας και το Μέγα Όρος) όσο και στενά οροπέδια, εύφορες κοιλάδες και φαράγγια (φαράγγι της Μέλισσας στο Δήμο Σφακιώτων) με πλούσια βλάστηση και αξιόλογη χλωρίδα που περιλαμβάνει απαρτίζεται από πεύκα, ελιές, κυπαρίσσια, βότανα κ.α. Αρκετές όμως είναι και οι πηγές και οι χείμαρροι που υπάρχουν με τον πιο γνωστό του Δημοσάρη στην περιοχή του Νυδριού όπου σχηματίζει και μικρούς καταρράκτες. Η λιμνοθάλασσα που υπάρχει στην πόλη της Λευκάδας αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς υδροβιότοπους. Τέλος η ξεχωριστή ομορφιά και το βασικό χαρακτηριστικό του νησιού είναι η ποικιλία στις παραλίες της, το ξεχωριστό το ακρωτήριο Λευκάτα αλλά και τα φυσικά λιμάνια που υπάρχουν σε διάφορα μέρη του νησιού (Lefkada Slow Guide, <http://www.lefkadaslowguide.gr/>).

Η Λευκάδα είναι μια κατεξοχήν σεισμική περιοχή και μιας και βρίσκεται στο σεισμικό τόξο του Ιονίου. Έχει έντονη σεισμική δραστηριότητα και κατατάσσεται στις πιο σεισμογενείς περιοχές της Ελλάδας.

Οι φυσικές μορφές του νησιού είναι κατά κύριο λόγο αυτές που προσελκύουν τους τουρίστες του νησιού. Τα πιο ξεχωριστά σημεία του νησιού είναι (Συλλογικό έργο 1999):

- **Το ακρωτήριο του Λευκάτα:** βρίσκεται στο πιο νότιο σημείο του νησιού. Το κύριο χαρακτηριστικό του είναι τα λευκά, μεγάλα και απότομα βράχια που δίνουν μία άγρια μορφή στο τοπίο.

- **Ελαιώνας:** ο κάμπος που βρίσκεται στην περιοχή της Λευκάδας κατακλύζεται από υπεραιωνόβιες ελιές. Το έδαφος του νησιού ευνοεί την ανάπτυξη της ελιάς και διαφόρων άλλων καρποφόρων δέντρων.
- **Λιμνοθάλασσα Λευκάδας:** όπως έχουμε ήδη αναφέρει η λιμνοθάλασσα του νησιού αποτελεί χώρο φιλοξενίας διάφορων σπάνιων πουλιών, κύκνους ερωδιούς, καλημάνες, διάφορα είδη γλάρων, παπιών και χηνών. Το δίκτυο NATURA 2000 έχει ανακηρύξει την περιοχή προστατευόμενη η οποία παράλληλα έχει ενταχθεί στον διεθνή κατάλογο υδροβιότοπων.

- **Δάσος Σκαρών:** μαζί με τα Πευκούλια το δάσος των Σκαρών αποτελούν τα πιο βασικά δάση της Λευκάδας. Το βασικό χαρακτηριστικό του δάσους είναι το σπάνιο είδος δρυός που φύεται.
- **Το φαράγγι της Μέλισσας:** κοντά στο χωριό Λαζαράτα υπάρχει ένα ξεχωριστό μέρος με ερείπια παλιού οικισμού και νερόμυλων μέσα σε ένα περιβάλλον γεμάτο με ελιές.

- **Τα Πευκούλια:** το χαρακτηριστικό της περιοχής από το οποίο έχει πάρει και το όνομα της είναι τα πολλά πεύκα που κατακλύζουν το σημείο και φτάνουν μέχρι τη θάλασσα. Τα δάσος βρίσκεται λίγο μετά το χωριό των Τσουκαλάδων
- **Πόρτο Κατσίκι :** κατέχει την πρώτη θέση στις καλύτερες παραλίες της Ελλάδας και την 8^η παγκοσμίως. Η ομορφιά με τα λευκά βότσαλα και τα γαλάζια νερά καθώς και τα μεγάλα βράχια που την περιτριγυρίζουν δημιουργώντας έναν μικρό κολπίσκο την κάνουν είναι ξεχωριστή και γι αυτό το λόγω δεν κατέχει αδικώς την πρωτιά

- **Εγκρεμοί:** μια ξεχωριστή παραλία στη νοτιοδυτική πλευρά του νησιού είναι οι Εγκρεμοί. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της είναι τα πολλά σκαλιά που πρέπει να κατέβουν οι επισκέπτες για να φτάσουν στην παραλία δυο χιλιομέτρων με τα τουρκουάζ νερά.
- **Κάθισμα:** το Κάθισμα είναι μια από τις οργανωμένες παραλίες του νησιού βρίσκεται στα δυτικά της Λευκάδας και είναι μια από τις πιο φημισμένες παραλίες αφού προσελκύει πλήθος επισκεπτών. Οι επισκέπτες απολαμβάνουν τα γαλαζοπράσινα νερά και την λευκή αμμουδιά.

2.5 ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αγροτικός τουρισμός αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Οι φιλοξενούμενοι τουρίστες φιλοξενούνται και διαμένουν σε αγροκτήματα και εάν επιθυμούν συμμετέχουν στις αγροτικές δραστηριότητες (Ηγουμενάκης, 2004).

Στην Λευκάδα λόγω μη ύπαρξης των κατάλληλων υποδομών δεν υπάρχει ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού επειδή οι περισσότεροι ντόπιοι ασχολούνται με τον θαλάσσιο τουρισμό, μη δίνοντας την ευκαιρία στην ανάπτυξης του εναλλακτικού αυτού τουρισμού. Παρά το σημαντικό ποσοστό των μόνιμων κατοίκων του νησιού που ασχολείται με τη γεωργία, δεν έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες υποδομές δηλαδή αγροκτήματα με κλίνες κατάλληλες για φιλοξενία τουριστών ώστε να φιλοξενηθεί ο αξιόλογος αριθμός αγροτουριστών. Η μορφολογία του εδάφους του νησιού η οποία είναι κυρίως ορεινή, δεν βοηθάει στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Οι Σφακιώτες, η Καρύα και η νοτιοδυτική πλευρά του νησιού που είναι πεδινή είναι τα σημεία που θα μπορούσε να αναπτυχθεί ο αγροτουρισμός.

Παρακάτω αναφέρονται μερικοί τύποι επιχειρήσεων οι οποίοι έχουν άμεση σχέση με τον αγροτουρισμό:

- 1) Αγροτουριστικά καταλύματα
- 2) Εργαστήρια λαϊκής τέχνης
- 3) Αγροτουριστικά κέντρα εστίασης και αναψυχής
- 4) Τουριστικά γραφεία που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση ή την υλοποίηση προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και περιηγήσεων οικοτουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- 5) Επιχειρήσεις παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων
- 6) Πρατήρια αγροτουριστικών προϊόντων
- 7) Αγροκτήματα

Οι επιχειρηματικές δυνατότητες του Νομού Λευκάδας θα πρέπει να κάνουν συγκεκριμένες ενέργειες ώστε να αξιοποιηθούν κατάλληλα τα αγροτικά προϊόντα που παράγονται στο νησί και δίνουν τη δυνατότητα να τα εκμεταλλευτούν τουριστικά. Ωστόσο τα τοπικά προϊόντα που παράγονται στο νησί αποτελούν ένα πλεονέκτημα του έναντι άλλων περιοχών στις οποίες αναπτύσσεται ο αγροτουρισμός. (Συλλογικό έργο 2001)

2.6 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Το πολιτιστικό και πολιτισμικό στοιχείο είναι χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος της Λευκάδας καθώς κατά μήκος του νησιού υπάρχουν διάσπαρτα αρχαιολογικά μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι οι οποίοι αποτελούν την πολιτιστική κληρονομιά του νησιού, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ανάδειξη του νησιού σε έναν από τους πιο ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς για τους τουρίστες που ακολουθούν το μοντέλο του πολιτιστικού τουρισμού. Παρακάτω αναφέρουμε τους πιο σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους του νησιού της Λευκάδας (Περιφερειακή Ενότητα Λευκάδας – Αρχαιολογικοί χώροι, <http://www.lefkada.gr/pages.asp?pageID=127&langID=1>) :

- ❖ **Κάστρο Αγίας Μαύρας:** Βρίσκεται στην είσοδο της Λευκάδας και αποτελεί μεσαιωνικό κτίσμα, αλλά και πρότυπο οχυρωματικής τέχνης του μεσαίωνα. Κατασκευάστηκε το 1300 από τον Ορσίνι. Η βασική λειτουργία του κάστρου ήταν η προστασία της Λευκάδας από τους πειρατές και τους κατακτητές. Η έντονη σεισμική δραστηριότητα της περιοχής έχει καταστρέψει το μεγαλύτερο μέρος του κάστρου

Εικόνα 4.1 Κάστρο Αγίας Μαύρας

- ❖ **Νήρικος:** Λίγο πιο έξω από την πόλη της Λευκάδας βρίσκεται η περιοχή ελαιώνα, ο Καλλιγόνι, η οποία έχει κηρυχθεί αρχαιολογικός χώρος, καθώς είναι το μέρος όπου βρισκόταν η αρχαία πόλη της Λευκάδας, Νήρικος και εκτείνεται στις περιοχές Τσεγλιμπούς, Καρυωτών, Λυγιάς, Καλλιγονίου, του Δήμου Λευκάδας. Στον αρχαιολογικό χώρο Νήρικο βρίσκονται ερείπια από τον οικισμό της Αρχαίας Λευκάδας, 2 νεκροταφεία της αρχαίας πόλης, ενώ υπάρχουν και μεμονωμένα μνημεία όπως τάφοι, αγροικίες και λιμενικές εγκαταστάσεις. Συνολικά, συναποτελούν τον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας πόλης Νήρικος, η οποία εγκαταλείφθηκε στις αρχές του 14^{ου} αιώνα.
- ❖ **Καστρομονάστηρο :** Στον Δήμο Καλάμου υπάρχει ο αρχαιολογικός χώρος του Κάστρου του Καλάμου, ωστόσο από το μνημείο σώζονται τμήματα των τειχών του. Ο θρύλος λέει ότι η μητέρα του Καραϊσκάκη έχει θαφτεί κάτω από το Κάστρο.
- ❖ **Αρχαιολογικοί χώροι Δήμου Ελλομένου - Τάφος αρχαιολόγου Δαίρπφελδ:** Στον Δήμο Ελλομένου βρίσκεται η πεδιάδα του Νυδριού. Ως αρχαιολογικός

χώρος έχει κηρυχθεί η περιοχή από το βουνό Σκάρος έως την περιοχή Μαγεμένος Νικιάνας καθώς κατά μήκος της ευρύτερης περιοχής απαντώνται τύμβοι της Πρωτοελλαδικής περιόδου, τάφοι με κεραμοσκεπή, καθώς επίσης υπάρχουν τμήματα αρχαίων οικοδομημάτων στην περιοχή του Περιγιαλιού και του Κολωνίου. Οι παραπάνω αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν ευρήματα που χρονολογούνται από τους προϊστορικούς έως τους ρωμαϊκούς χρόνους. Ο αρχαιολόγος Δαίρπφελδ έφερε στο φως τα προαναφερθέντα αρχαιολογικά μνημεία και ο τάφος του βρίσκεται στην της χερσονήσου του Βλυχού, αποτελώντας αρχαιολογικό μνημείο του νησιού.

Εικόνα 4.2 Τάφος αρχαιολόγου Δαίρπφελδ

- ❖ **Αρχαιολογικοί χώροι Δήμου Απολλωνίων:** Η περιοχή της Βασιλικής βρίθκει από διασκορπισμένα αρχαία οικοδομικά λείψανα, τα οποία σύμφωνα με την Αρχαιολογική Υπηρεσία του νησιού ανήκουν πιθανόν σε αρχαία πόλη. Επίσης στην περιοχή των Μαρμάρων και του Πυργιού υπάρχουν τμήματα αρχαίων πύργων. Ο ναός Απόλλωνα είναι ακόμη ένας αρχαιολογικός χώρος που βρίσκεται στο ακρωτήρι Δουκάτο. Ο συγκεκριμένος ναός ήταν γνωστός σε όλον τον ελλαδικό χώρο κατά την αρχαιότητα και καθώς ο Απόλλωνας εθεωρείτο προστάτης των ναυτικών διάφορες τελετές προς τιμήν του θεού Απόλλωνα πραγματοποιούνταν στον χώρο αυτό.
- ❖ **Αρχαιολογικό Μουσείο Λευκάδας:** Στο αρχαιολογικό μουσείο στεγάζεται το Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Λευκαδίων, στο οποίο παρουσιάζονται

ευρήματα μιας μεγάλης χρονικής περιόδου, από την παλαιολιθική έως και τους ρωμαϊκούς χρόνους. Σπάνια εκθέματα όπως αρχαία κοσμήματα, εργαλεία και τάφοι είναι μερικά από τα σημαντικότερα στοιχεία που παρουσιάζει το μουσείο. Τον χώρο επισκέπτονται χιλιάδες τουρίστες κατά τη διάρκεια του έτους. Παράλληλα, Αξίζει να αναφερθεί ότι στο μουσείο υπάρχει έκθεση φωτογραφιών που παρουσιάζουν την μεταβολή που υπέστη η Λευκάδα σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Άλλα σημαντικά αξιοθέατα της Λευκάδας, τα οποία συμβάλλουν, με τη δυναμική των αρχαιολογικών χώρων, στην ανάδειξη του νησιού ως ελκυστικού τουριστικού προορισμού, είναι το Μουσείο του Φωνογράφου, η Χαραμόγλειος Βιβλιοθήκη, το Λαογραφικό Μουσείου του Μουσικοφιλολογικού Ομίλου Ορφέα.

2.7 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Οικολογικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που συναντάμε σε οικολογικά αξιόλογες περιοχές, προωθεί την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού στοιχείου της περιοχής με βάση τα νομικά ή άλλου τύπου αποτελεσματικά μέτρα ενώ ταυτόχρονα διατηρεί τη συνοχή του κοινωνικού ιστού (Ηγουμενάκης, 1998).

Στο νησί της Λευκάδας το φυσικό περιβάλλον διευκολύνει την ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού. Η λιμνοθάλασσα του νησιού αποτελεί έναν ξεχωριστό υδροβιότοπο που φιλοξενεί μεγάλο είδος σπάνιων πτηνών και άλλων ζωντανών οργανισμών και ζώων που κεντρίζουν το ενδιαφέρον μεγάλου πλήθους τουριστών οι οποίοι θέλουν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με επίσκεψη τους σε σπάνιας ομορφιάς και πολιτιστικής αξίας τόπους. Επίσης αρκετοί είναι οι κοντινοί σχετικά με το νησί προορισμοί που μπορούν να αναπτύξουν τον οικολογικό τουρισμό, όπως η λιμνοθάλασσα Χελοδίβαρο και η λίμνη Σαλτίνη στην περιοχή του Ακτίου, οι υδροβιότοποι του Αγίου Νικόλαου, η λίμνη Βουλκαριάς και του Κομήτη. Σε κάποιες ακτές του νησιού μπορεί κανείς να συναντήσει και το σπάνιο είδος καρέτα- καρέτα το οποίο βρίσκει καταφύγιο εκεί όταν κάποιο ισχυρό ρεύμα της θάλασσας τις έχει παρασύρει. (Πανελλήνιος Όμιλος Ιστιοπλοΐας Ανοικτής Θαλάσσης – Η θαλάσσια χελώνα *CarettaCaretta*, http://www.horc.gr/themata.php?show=on&id=53&thema_id=6&lang=1).

Όπως έχουμε ήδη προαναφέρει τα σπάνιας ομορφιάς δάση των Σκαρών και των Πευκούλιων, είναι δύο ακόμη βάσεις στις οποίες στηρίζονται οι προσπάθειες ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού στο νησί της Λευκάδας.

2.8 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Οι Ενετοί και Φράγκοι είχαν επί χρόνια για αποικία τους τα Ιόνια νησιά οι οποίοι άφησαν έντονα το στοιχείο τους στην αρχιτεκτονική των κτιρίων του νησιού και σε άλλα μνημεία που κατασκεύασαν κατά την παραμονή τους εκεί. Η αρχιτεκτονική που υπάρχει στις εκκλησίες του νησιού είναι διαφορετική ανάλογα με τους κατασκευαστές τους. Η μονή της Φανερωμένης που είναι η προστάτιδα του νησιού είναι το πιο σημαντικό πολιτιστικό, εκκλησιαστικό στοιχείο του νησιού. Το μοναστήρι λειτουργεί ως μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης. Έντονο είναι το χαρακτηριστικό της Ενετικής αρχιτεκτονικής η οποία εμφανίζεται σχεδόν σε όλο το νησί αφού κάθε πλατεία σχεδόν, συνδέεται και με μια εκκλησία της, επίσης και οι χρωματισμοί των παλιών οικιών που υπάρχουν κυρίως στην πόλη της Λευκάδας (Πνευματικό Κέντρο Δήμου Λευκάδας, 2014).

Οι διαφορές που εντοπίζουμε με την αρχιτεκτονική των Ενετών είναι τα ότι τα σπίτια είναι λιθόκτιστα και οι δρόμοι του νησιού είναι κυρίως στενά σοκάκια. Δυο από τα πιο χαρακτηριστικά χωριά παραδοσιακών οικισμών είναι τα Σύβοτα και ο Άγιος Νικήτας. Σημαντικής αρχιτεκτονικής και ιστορίας είναι τα μοναστήρια και οι εκκλησίες της περιοχής. Η Ενετική αρχιτεκτονική έχει επηρεάσει και τους ναούς βασιλικού ρυθμού, η εικονογράφηση τους είναι επτανησιακή (μετακρητική) ενώ τους στολίζουν εντυπωσιακά και περίτεχνα ξυλόγλυπτα τέμπλα. Στην ορεινή Λευκάδα, στο χωριό Εγκλουβή, σε υψόμετρο 900 μέτρων συναντάμε τις μοναδικές στο είδος τους αγροτοκαλύβες που ονομάζονται «Βόλτοι» και χρονολογούνται στα χρόνια της Ενετοκρατίας. Οι κατασκευές όπως ανεμόμυλοι, νερόμυλοι, παλιά ελαιοτριβεία, παραδοσιακές βρύσες, πηγάδια, λιθόκτιστα θολωτά καλύβια, αλώνια, παραδοσιακά γεφύρια με καμάρες, αποκαλύπτουν τον παραδοσιακό τρόπο ζωής και τέχνης.

Οι εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο νησί αναδεικνύουν τη ζωή, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων. Ορισμένες συνδέονται με γιορτές στις μνήμες των Αγίων, όπου διοργανώνονται διήμερα ή τριήμερα πανηγύρια. Κάποιες άλλες συνδέονται με αναπαραστάσεις λαϊκών δρώμενων και εθίμων, όπως το Αλώνισμα ή η Κατασκευή κεραμιδιών ο Χωριάτικος Γάμος στην Καρυά κ.α. Υπάρχουν επίσης γιορτές

βασισμένες στα προϊόντα που παράγονται στην περιοχή όπως η γιορτή της Φακής στην Εγκλουβή, η γιορτή ριγανάδας στην Καρυά, σαρδέλας στο Μεγανήσι κ.ά.

Μεγάλο είναι το ενδιαφέρον των νέων να ανακαλύψουν τις τέχνες τις αιογραφίας και της ξυλογλυπτικής οι οποίες υπάρχουν στους ναούς του νησιού. Ξακουστή είναι η οικοτεχνία στη Λευκάδα που αποτελεί μια τεχνική εντελώς διαφορετική από κάθε άλλο μέρος της Ελλάδας και είναι αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτισμικής της κληρονομιάς. Φημισμένα είναι τα κεντήματα της Λευκάδας (Λευκαδίτικη Βελονιά) ο δημιουργός της είναι ένας άντρα από το χωριό Καρυά που είχε χάσει τα πόδια του και αυτή η ξεχωριστή βελονιά συνεχίστηκε από τις γυναίκες της ορεινής Λευκάδας.

Οι καντάδες, οι όπερες, οι κορώνες αλλά και η ηπειρωτική μουσική αποτελούν μουσική του κουλτούρα και η λαϊκή μουσική του επηρεάζεται από τη δύση. Οι μουσικές παραστάσεις του νησιού δεν λείπουν κατά τους θερινούς μήνες όπου, διοργανώνονται μουσικές παραστάσεις από τη φιλαρμονική μπάντα και τις χορωδίες, συναυλίες με δημοτικά ακούσματα αλλά και καντάδες. Στις αρχές Αυγούστου πραγματοποιείται η βραδιά βαρκαρόλας, στη παραλία της πόλης της Λευκάδας. Οι σύλλογοι παραδοσιακού χορού δίνουν παραστάσεις σε όλο το νησί, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Μερικά από αυτά είναι ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Τσουκαλάδων», ο Πολιτιστικός Σύλλογος Σφακιωτών «Φωτεινός», Πολιτιστικός, ο Πήγασος Λευκάδας, ο Σύλλογος Νυδριού & Περιχώρων «Αλέξανδρος», ο Μουσικοφιλολογικός Όμιλος «ΑΠΟΛΛΩΝ» Λευκάδας και διάφοροι άλλοι. Ο Δήμος Λευκάδας Παγκόσμια διοργανώνει τις παγκόσμιου φήμης Γιορτές Λόγου και Τέχνης την περίοδο του Αύγουστο στη Λευκάδα, και αναδεικνύουν τη ξεχωριστή πολιτιστική φυσιογνωμία του νησιού. Στα πλαίσια των γιορτών διοργανώνεται το φεστιβάλ διεθνές φεστιβάλ φολκλόρ που φιλοξενεί συγκροτήματα από την Ελλάδα και όλο τον κόσμο Επιπρόσθετα λειτουργούν και διάφορες εκθέσεις όπως η πρόσφατη Διεθνής Έκθεση Χαρακτικής αλλά και άλλες όπως ζωγραφικής και φωτογραφίας. Τέλος, στο πλαίσιο των Γιορτών Λόγου και Τέχνης, δίνονται θεατρικές παραστάσεις και συναυλίες από γνωστούς καλλιτέχνες που περιλαμβάνουν το νησί στις περιοδείες τους, αλλά και από τοπικές ομάδες (Πολιτιστικός Σύλλογος Σφακιωτών «Φωτεινός», <http://foteinos-sfakiotes.gr/>).

Από πολλούς η Λευκάδα ονομάζεται το νησί των ποιητών επειδή σπουδαίοι άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών όπως ο ποιητής Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, ο ποιητής Άγγελος Σικελιανός, ο εθνικός ποιητής της Ιαπωνίας Λευκάδιος Χέρν, ο

ζωγράφος Σπύρος Γαζής, ο ποιητής Ιωάννης Ζαμπέλιος και πολλοί άλλοι κατάγονται από το νησί.

Στα διάφορα μουσεία φιλοξενείται η πολιτιστική και πολιτισμική κληρονομιά του νησιού όπως το Αρχαιολογικό Μουσείο της Λευκάδας, όπου στο εσωτερικό του παρουσιάζονται ευρήματα που καλύπτουν μια περίοδο από τη μέση παλαιολιθική εποχή (200.000-35.000 π.χ.) έως τους Ρωμαϊκούς χρόνους. Επίσης εκτίθενται ευρήματα ανασκαφών και εργαλεία κεραμικά, χάλκινα, κοσμήματα και κτερίσματα τάφων, κυρίως από την αρχαία Νήρικο. Ακόμη στη πόλη υπάρχουν διάφορα λαογραφικά μουσεία άλλα και στα χωριά του Νομού με πλήθος εκθεμάτων τα οποία μαρτυρούν τον παραδοσιακό τρόπο ζωής των ντόπιων κατοίκων. Σημαντικό είναι επίσης το μουσείο Φωνογράφου, ένα μουσείο με φωνόγραφους, δίσκους και η Δημόσια βιβλιοθήκη με χιλιάδες έντυπα, άρθρα από εφημερίδες κτλ (Αφιέρωμα Καθημερινής για τη Λευκάδα: Η ιστορία του νησιού, <http://wwk.kathimerini.gr/kath/7days/1994/07/03071994.pdf>).

2.9 ΓΕΩΡΓΙΑ

Η γεωργία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής οικονομίας. Είναι η κύρια δραστηριότητα των Ελλήνων από την αρχαία Ελλάδα έως και σήμερα. Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει την καλλιέργεια χωραφιών, τη κτηνοτροφία, τη αλιεία και ό,τι είχε σχέση με την παραγωγή προϊόντων όπως κρασί, λάδι, λαχανικά, φρούτα κτλ. Κατά καιρούς όλες οι κυβερνήσεις προσπάθησαν να διατηρήσουν αυτού του είδους την οικονομική δραστηριότητα. Την περίοδο μετά την μεταπολίτευση εμφανίστηκαν διάφορα ευρωπαϊκά κοινοτικά επιδοτούμενα προγράμματα για γεωργούς και άλλους επαγγελματίες συναφούς αντικειμένου. Με αυτόν τον τρόπο έχουμε ώθηση της γεωργία στην Ελλάδα και την ανάπτυξη της. Φυσικά και τα νησιά αποτελούν μέρος αυτής της ανάπτυξης όπου έχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Η διαμόρφωση της γεωργικής γης στα νησιά έχει ως εξής (Συλλογικό έργο 2001) :

1. Συνολική έκταση γεωργικής γης 129.496 στρέμματα
2. Καλλιέργειες δενδρώδεις 83.280 στρέμματα
3. Καλλιέργειες αροτραίες 20.335 στρέμματα
4. Αγρανάπαυση 12.752 στρέμματα

5. Άμπελοι 9.451 στρέμματα

Στη Λευκάδα λοιπόν, πριν την δραματική ανάπτυξη του τουρισμού παγκοσμίως, ειδικά με την βελτίωση των μέσων συγκοινωνίας και την ανακάλυψη νέων ασφαλέστερων και ταχύτερων τρόπων μετακίνησης, είχε ως κύριες οικονομικές δραστηριότητες την αλιεία φυσικά και την γεωργία, στηριζόμενη δηλαδή στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Το ποσοστό πλέον του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Λευκάδας που ασχολείται με δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα ανέρχεται σε 19%. Τα κυριότερα προϊόντα που παράγονται στον Νομό Λευκάδας είναι λάδι, κρασί από τους γνωστούς αμπελώνες της Λευκάδας με τη διάσημη ποικιλία κρασιού Βερτζαμιού, οι γνωστές φακές Εγκλουβής που παράγονται στο ομώνυμο χωριό, θυμαρίσιο μέλι, σε μικρή έκταση διάφορα είδη οπωροκηπευτικών ενώ οι ορεινές περιοχές του Νομού ενδείκνυνται για την εξάσκηση κτηνοτροφίας.

Με την εμφάνιση νέων επικερδών οικονομικών δραστηριοτήτων και με την ανάπτυξη του τουρισμού βλέπουμε μείωση της απασχόλησης στο νησί για της γεωργικές δραστηριότητες. Η γεωμορφολογία του εδάφους ανέκαθεν αποτελούσε ανασταλτικό παράγοντα ανάπτυξης της γεωργίας. Αλλά και η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού που ασχολούνταν κατεξοχήν με την γεωργία συντελούν στην μείωση της. Επίσης η έλλειψη επαρκών υδάτινων πόρων για το πότισμα των χωραφιών αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα (Human Resources and Development Planning on both sides of Ionian Sea,

http://www.huredepis.eu/assets/mymedia/1176459763_upfile.pdf).

Πρέπει να τοκιστεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό (60%) των νοικοκυριών που ασχολούνται με τη γεωργία ζει αποκλειστικά από αυτή τη δραστηριότητα και μόνο. Ελάχιστά είναι τα νοικοκυριά που ασχολούνται με την κτηνοτροφία με περίπου 300 τόνους κρέατος να παράγονται από την κτηνοτροφία στο νησί ετησίως αυτό οφείλεται στο ότι τα εδάφη για βόσκηση δεν υπάρχουν σε μεγάλη έκταση στο νησί, επομένως είναι λογικό το χαμηλό ποσοστό απασχολούμενων στον τομέα αυτό

Στην περιοχή της Λευκάδας και την ευρύτερη περιοχή του Αμβρακικού η ποσότητα των αλιευμάτων είναι περίπου 1.380 τόνοι κάθε χρόνο. Υπολογίζεται ότι 1 στους 7 ασχολείται με αλιευτική δραστηριότητα από τον ενεργό πληθυσμό της Λευκάδας σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

2.10 ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ο ορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχει ως εξής (Ευρωπαϊκή Ένωση – Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/site-map/index_el.htm) :

Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους. Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ. Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ. Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι από τα βασικά συστατικά της ελληνικής οικονομίας και αφορούν κυρίως σε επιχειρηματικές δραστηριότητες οι οποίες ανήκουν στον Δευτερογενή Τομέα. Η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις επιδόσεις των ΜΜΕ (Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις) στην ΕΕ για το 2013 αναφέρει ότι μετά τις πολύ αρνητικές τάσεις που καταγράφηκαν την τελευταία πενταετία (2008-2013) στον τομέα των ΜΜΕ, προβλέπεται σταδιακή βελτίωση στους βασικούς δείκτες, π.χ. στον αριθμό των επιχειρήσεων, στην απασχόληση του τομέα και στην προστιθέμενη αξία στο σύνολο της οικονομίας για την Ελλάδα. Η έκθεση τονίζει ότι την τελευταία πενταετία ιδιαίτερα επλήγησαν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (από 1 έως 9 άτομα), οι οποίες αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των ελληνικών ΜΜΕ (Capital, <http://www.capital.gr/news.asp?id=1915040>)

Στην Λευκάδα, μεγάλο είναι το ποσοστό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που κατακλύζουν την αγορά της αφορούν υπηρεσίες κυρίως τουριστικές, καταστήματα εστίασης και αναψυχής, αλιείας και μεταποίησης, ενώ τουριστικά καταλύματα μικρής και μεσαίας δυναμικότητας, όπου εντοπίζονται σε πληθώρα στο νησί, υπάγονται επίσης στις ΜΜΕ. Στον πίνακα 2.1 παρουσιάζουμε

την κατανομή ΜΜΕ συγκριτικά με τα υπόλοιπα μεγάλα νησιά του Ιονίου (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

Ο Νομός Λευκάδας παρατηρούμε ότι υπολείπεται κατά πολύ των υπολοίπων Νησιών στην ύπαρξη και λειτουργία ΜΜΕ, γεγονός που καταδεικνύει τις δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης και δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, καθώς εάν εξαιρέσουμε την Κέρκυρα, τα υπόλοιπα νησιά δε διαφέρουν σε σημαντικό βαθμό ούτε στην έκταση ούτε στο τουριστικό προϊόν που προσφέρουν.

2.11 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ως πολιτιστικό τουρισμό μπορούμε να ορίσουμε τον τουρισμό που έχουμε συμμετοχή των ανθρώπων σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες ή δραστηριότητες που αναφέρονται στην πολιτιστική κληρονομιά και αποτελούν βασική παράμετρο για ένα ταξίδι αναψυχής (Επιτροπή Καναδικού Τουρισμού).

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (WTO) πολιτιστικός τουρισμός θεωρείται ένα ταξίδι που γίνεται με κίνητρο τον πολιτισμό και περιλαμβάνει εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης. Στον πολιτιστικό τουρισμό ο ταξιδιώτης επιδιώκει να εκτιμήσει αρχικά την ιστορία και την αρχαιολογία της περιοχής, τον λαό και τον τρόπο ζωής του, την πολιτιστική εξέλιξη, τις τέχνες και την αρχιτεκτονική, το φαγητό, το κρασί και την τοπική παραγωγή, την κοινωνική, οικονομική και πολιτική δομή, τη μορφολογία της περιοχής ,τα διάφορα φεστιβάλ και εκδηλώσεις (Κατηφόρη Ναταλία).

Μετά τον θαλάσσιο τουρισμό που έχει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη στο νησί δεύτερος σε τάξη έρχεται ο πολιτιστικός τουρισμός. Σε αυτό συμβάλλει τα σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα ,η πολιτιστική και πολιτισμική κληρονομιά του τόπου, τα αξιοθέατα, η ύπαρξη πλήθους ναών διαφορετικής αρχιτεκτονικής. Γι αυτό το λόγο , έχουν δημιουργηθεί στον Νομό Λευκάδας διάφορα είδη μουσειακών χώρων. Πέραν των μουσειακών εκθεμάτων και των λοιπών αρχαιολογικών χώρων που αποτελούν τον κυριότερο πόλο έλξης των τουριστών αυτής της μορφής τουρισμού, πρέπει να αναφέρουμε ως έναν ακόμη πόλο έλξης τα προϊόντα και αγαθά που παράγει ο τόπος όπως επίσης άλλες σημαντικές πολιτιστικές δραστηριότητες που

λαμβάνουν χώρα στο νησί. Τα σπουδαιότερα από αυτά είναι το, Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ, οι Γιορτές Λόγου και Τέχνης, το Κηποθέατρο Άγγελου Σικελιανού και ο Ναυτικός Όμιλος Λευκάδας, ο Χωριάτικος γάμος και τα πανηγύρια του νησιού που γίνονται είτε προς τιμή κάποιου Αγίου είτε αφορούν κάποιο τοπικό προϊόν (γιορτή φακής ,σαρδέλας , ριγανάδας κ.τ.λ.) .

Μερικά από τα βασικότερα σημεία που προσελκύουν τουρίστες πολιτιστικού ενδιαφέροντος είναι η Ιερά Μονή Φανερωμένης η οποία αποτελεί Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης, το Κάστρο της Αγίας Μαύρας, του Γρίβα, του Αλεξάνδρου και του Αγίου Γεωργίου τα οποία είναι κατασκευασμένα με ενετική αρχιτεκτονική, ο αρχαιολογικός χώρος του στην περιοχή Καλλιγόνι στον οποίο σώζονται ερείπια της αρχαίας πόλης Νήρικος.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Λαογραφικό Μουσείο του πολιτιστικού σωματίου «Ορφέα», η ειδική Λευκαδική Χαραμόγλειος Βιβλιοθήκη με έντυπα αποκλειστικά λευκαδίτικου περιεχομένου, το Μουσείο Φωνογράφου και παλαιών ενθυμημάτων, η Δημόσια Βιβλιοθήκη και Πινακοθήκη Βυζαντινών εικόνων στο ίδιο κτίριο, το Ιστορικό Αρχείο Λευκάδας και τέλος το Λαογραφικό Μουσείο Κεντητικής Τέχνης «Μαρία Κουτσοχέρω» στο χωριό Καρυά είναι ορισμένοι χώροι στους οποίους σώζονται αρχαιολογικά ευρήματα. Οι κάτοικοι της Λευκάδας λοιπόν προωθούν ενέργειες οι οποίες αναδεικνύουν την πολιτιστική και πολιτισμική κληρονομιά του τόπου τους. Το ίδιο κάνουν και οι πολιτιστικοί σύλλογοι του Νομού Λευκάδας. Σκοπός των λαογραφικών και πολιτιστικών συλλόγων και σωματείων είναι η διάσωση της πολιτιστικής παράδοσης του τόπου - παραδοσιακοί χοροί, προώθηση τοπικών προϊόντων κ.ά (Πνευματικό Κέντρο Δήμου Λευκάδας, <http://www.lefkasculturalcenter.gr/index.php/el/cultural-associations-of-lefkada>).

Όλα τα παραπάνω στοιχεία λειτουργούν συνδυαστικά έτσι ώστε να προωθηθεί η πολιτιστική παράδοση του τόπου, με απώτερο σκοπό την ποιοτική εκμετάλλευσή τους μέσω της ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού στο νησί της Λευκάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΑΔΑ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τους σημαντικότερους πυλώνες της Ελληνικής οικονομίας είναι ο τουρισμός ο οποίος συνεισφέρει το 16.4 % στο ΑΕΠ της χώρας. Το τουριστικό πρότυπο που χαρακτηρίζει το ελληνικό τουριστικό μοντέλο που ακολουθείται για δεκαετίες είναι τα 3S, δηλαδή, Sea, Sun, Sand. Ωστόσο η ανάγκη των τουριστών να ξεφύγουν από το κλασικό πρότυπο ταξιδιού στην Ελλάδα και η εξέλιξη των αναγκών των τουριστών έχει δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Όμως το κυριότερο πλεονέκτημα της Ελλάδας που την κάνει σχετικά πιο ανταγωνιστική, είναι η ύπαρξη μιας πληθώρας νησιών με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Η πληθώρα νησιών που έχει η Ελλάδα με την ιδιόμορφη γεωμορφολογία απαντάται σε ελάχιστες χώρες του κόσμου. Στην Ευρώπη, μόνο η Ελλάδα έχει την «τύχη» να μπορεί να προσφέρει στους ταξιδιώτες μια ποικιλομορφία νησιών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά το καθένα.

Στην παρούσα πτυχιακή θα επικεντρωθούμε στον τουρισμό που συντελείται στα Ιόνια Νησιά και συγκεκριμένα θα ασχοληθούμε με τον τουρισμό στη Λευκάδα την τελευταία χρόνια και κυρίως την τελευταία δεκαετία. Τα τελευταία χρόνια έχουν συμβεί σε διεθνές, αλλά και εθνικό επίπεδο μια σειρά γεγονότων που επηρέασαν και επηρεάζουν τον τουρισμό της Ελλάδας και κατ' επέκταση την οικονομία της χώρας. Το 2003 έχουμε την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωζώνη και υιοθέτησε ως νόμισμα συναλλαγής το ευρώ αντί της δραχμής. Αυτό επηρέασε τόσο την ανταγωνιστικότητα της χώρας, όσο και τις τιμές των προϊόντων και υπηρεσιών της οι οποίες έπρεπε να διαμορφωθούν πλέον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς το ευρώ αποτελούσε και αποτελεί άμεσο μέτρο σύγκρισης (Στέλιος Βαραβέσος 1998).

Το 2004 με τους Ολυμπιακούς Αγώνες περίπου 14,5 εκατομμύρια άνθρωποι επισκέφθηκαν τη χώρα, ο Αύγουστος της ίδιας χρονιάς ήταν ένας μήνας που αυτό το ιστορικό γεγονός πρόβαλε την Ελλάδα σε όλο τον κόσμο με αποτέλεσμα ο τουρισμός να αρχίσει να μεγεθύνεται ακόμα περισσότερο. Όμως το κόστος διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων αποδείχτηκε δυσβάσταχτο για το ελληνικό κράτος το οποίο δεν κατάφερε να αξιοποιήσει τις εγκαταστάσεις που δημιουργήθηκαν ούτε τα οφέλη από

τη συνολική διαφήμιση της χώρας παγκοσμίως. Τέλος αξίζει να αναφέρουμε ότι ο τουρισμός, ήταν από τους τομείς ο οποίος επλήγη λιγότερο από το σύνολο των οικονομικών τομέων της χώρας από την αποτυχία αξιοποίησης των Ολυμπιακών Αγώνων. (ΣΕΤΕ, 2010).

Από τους Ολυμπιακούς Αγώνες μέχρι το 2013, υπήρξε περίοδος αναπροσαρμογής οικονομικών δεδομένων για πολλές χώρες ο λόγος ήταν η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε στις Η.Π.Α το 2007. Η οικονομική κρίση έκανε την εμφάνιση της στην Ελλάδα το 2009-2010 και έγιναν ορατές οι χρόνιες αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας οι οποίες σε συνδυασμό με το υπάρχον δημόσιο χρέος της Ελλάδας, με την κακοδιαχείριση του δημοσίου χρήματος, την κατασπατάληση του δημοσίου χρήματος από τις κυβερνήσεις της μεταπολίτευσης κι έπειτα, βύθισαν την Ελλάδα σε μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα επηρεάζοντας άμεσα την ζωή των Ελλήνων . Ο τουρισμός την περίοδο αυτή φάνηκε ανεπηρέαστος, παρουσιάζοντας μόνο μια μικρή μείωση, όμως στο σύνολό του εμφάνισε ανοδική πορεία. (Savas Michael-Matsas, 2012).

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε την πορεία του τουρισμού στη Λευκάδα λαμβάνοντας υπόψη τα οικονομικά και μη γεγονότα, και θα αποτυπώσουμε συνοπτικά και περιεκτικά τα βασικότερα χαρακτηριστικά που παρουσίασαν βασικές συνιστώσες του τουρισμού όπως η τουριστική κίνηση, η τουριστική υποδομή και άλλες παραμέτρους.

3.2 Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΑΔΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ

Ο τουρισμός ανήκει στον τριτογενή τομέα της οικονομίας. Στη Λευκάδα, ο τριτογενής τομέας κατέχει το 65% περίπου του συνόλου των τομέων παραγωγής συνεισφέροντας πάνω από το μισό του ΑΕΠ της Λευκάδας. Ο τουρισμός είναι η βασικότερη πηγή εσόδων για το νησί. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει μια από τις πιο σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες των ντόπιων κατοίκων πριν ο τουρισμός που είχε αρχίσει να ανθίζει στην Ελλάδα, ήταν η αγροτική ζωή και η αλιεία. Αυτό το πρότυπο ζωής άρχισε να αλλάξει τα τελευταία χρόνια όπου ο τουρισμός μετέτρεψε τη Λευκάδα σε τουριστικό προορισμό για διάφορα είδη τουριστών. Αξίζει να αναφερθεί αναφορά ότι ο μισός ενεργός πληθυσμός του νησιού απασχολείται σε

διάφορες τουριστικές δραστηριότητες ή επιχειρήσεις (Human Resources and Development Planning on both sides of Ionian Sea, http://www.huredepis.eu/assets/mymedia/1176459763_upfile.pdf).

Τους θερινούς μήνες είναι κατά κύριο λόγο η περίοδος κατά την οποία παρατηρείται αύξηση της τουριστικής κίνησης στο νησί, όπου ωθούμαστε να συμπεράνουμε ότι η εποχικότητα είναι έντονο στοιχείο του τουρισμού στη Λευκάδα. Ο μαζικός τουρισμός, το βασικό πρότυπο τουρισμού που παρουσιάζεται τις τελευταίες δυο δεκαετίες στην Ελλάδα, άρχισε να εμφανίζεται στη Λευκάδα, παίζοντας σημαντικό ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού. Ο τουρισμός της Λευκάδας και οι αναπτυξιακές του τάσεις έχουν οδηγήσει την τους ντόπιους ώστε να κατασκευάσουν νέα τουριστικά καταλύματα είτε με τη μορφή ξενοδοχειακών συγκροτημάτων, είτε με τη μορφή ενοικιαζόμενων δωματίων είτε με τη μορφή κάμπινγκ.

Θα ήταν σημαντικό να τονιστεί ότι η ανάπτυξη του τουρισμού στη Λευκάδα είναι εντονότερη σε ορισμένα σημεία του νησιού. Κυρίως έχουμε εμφάνιση του θαλάσσιου τουρισμού που είναι η πιο σημαντική μορφή τουρισμού που εμφανίζεται στο νησί, επομένως, οι θαλάσσιες περιοχές του νησιού γνωρίζουν ιδιαίτερη ανάπτυξη συγκριτικά με τις ορεινές περιοχές του νησιού. Επίσης έχουμε και μεταστροφή των δραστηριοτήτων των ντόπιων, από αγροτικές σε τουριστικές δραστηριότητες. Βλέπουμε λοιπόν έντονα το φαινόμενο της εσωτερικής μετανάστευσης στο νησί το οποίο προκαλεί έμμεσα, αλλά με σαφή τρόπο, ο τουρισμός στη Λευκάδα (Human Resources and Development Planning on both sides of Ionian Sea, http://www.huredepis.eu/assets/mymedia/1176459763_upfile.pdf).

Ο γενικός και μαζικός τουρισμός είναι η κύρια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται στη Λευκάδα. Ωστόσο, η ύπαρξη ενός πλήθους πολιτιστικών και πολιτισμικών στοιχείων στο νησί, η γεωμορφολογία του νησιού, και άλλα γνωρίσματα του νησιού στα οποία αναφερθήκαμε στα προηγούμενα κεφάλαια, είναι παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν τα τελευταία χρόνια στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών του θαλάσσιου και πολιτιστικού τουρισμού. Χαρακτηριστικό του τουρισμού στη Λευκάδα την τελευταία δεκαετία είναι η μείωση στα ποσοστά του εσωτερικού τουρισμού ενώ παρατηρούμε αντίθετη πορεία του τουρισμού που πραγματοποιείται από αλλοδαπούς τους οποίους εκτός από τη φυσική ομορφιά του νησιού, τους ελκύουν πλέον και οι χαμηλωμένες τιμές στα τουριστικά καταλύματα, αλλά και σε πακέτα ταξιδιών προς το νησί. Ωστόσο πρέπει να αναφερθούμε στα

μειονεκτήματα της τουριστικής πολιτικής στη Λευκάδα ότι δεν υπάρχει απευθείας αεροπορική σύνδεση του αεροδρομίου του Ακτίου με ξένα αεροδρόμια (Λαγός 2005)

3.3 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Με αυτό που θα ασχοληθούμε στο παρόν κεφάλαιο είναι η μελέτη του ξενοδοχειακού δυναμικού της Λευκάδας. Παρακάτω θα παρουσιάσουμε τη ξενοδοχειακή δυναμικότητα της Λευκάδας την τελευταία δέκα χρόνια. Μέσα από την εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού και τον συνδυασμό με άλλες παραμέτρους, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, να ερμηνεύσουμε την πορεία του που ακολούθησε την υπό μελέτη χρονική περίοδο.

Τα στατιστικά στοιχεία μας παρείχε το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας για τα έτη 2003 και 2004. Στους πίνακες 3.1 και 3.2 που βρίσκονται στο παράρτημα της παρούσας πτυχιακής εργασίας, παρουσιάζεται το ξενοδοχειακό δυναμικό της Λευκάδας.

Στον πίνακα 3.1 παρατηρούμε ότι το ξενοδοχειακό δυναμικό των Ιονίων νησιών σε 816 ξενοδοχεία, με 39.691 δωμάτια και 75.971 κλίνες, αποτελώντας το 9% του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού της Ελλάδας. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι τριών Γ' Τάξεως, ή αλλιώς δύο αστέρων. Ο Νομός Λευκάδας έχει 75 ξενοδοχειακές μονάδες, με την πλειοψηφία αυτών να είναι Γ' Τάξεως. Η μεγαλύτερη ξενοδοχειακή δυναμικότητα τη συναντάμε στην Κέρκυρα.

Στον πίνακα 3.2 βλέπουμε τη ξενοδοχειακή δυναμικότητα των Ιονίων Νήσων το 2004, όπου το ίδιο έτος η Ελλάδα διοργάνωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Στο σύνολο του ελληνικού ξενοδοχειακού δυναμικού παρατηρούμε αύξηση κατά 210 ξενοδοχεία. Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων δημιουργήθηκαν 37 νέες ξενοδοχειακές μονάδες κατά την περίοδο 2003 – 2004, αυξάνοντας κατά 9% όσον αφορά την ξενοδοχειακή δυναμικότητα της Περιφέρειας. Στον Νομό Λευκάδας δημιουργήθηκαν δυο νέες ξενοδοχειακές μονάδες. Στις υπόλοιπες περιοχές έχουμε επίσης αύξηση των ξενοδοχειακών μονάδων με Κέρκυρα να φτάνει τις 402 ξενοδοχειακές μονάδες, τη Κεφαλλονιά με 120 και τη Ζάκυνθος με 22 νέες ξενοδοχειακές.

Στους πίνακες 3.3, 3.4, 3.5 και 3.6 θα παρατηρήσουμε την πορεία του ξενοδοχειακού δυναμικού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων την περίοδο 2005 – 2013 όπου θα προσθέσουμε και δύο νέες περιοχές, το Μεγανήσι και τους Παξούς, που είναι σημαντικές για τη μελέτη μας.

Ο πίνακας 3.3 εμφανίζει την ξενοδοχειακή δυναμικότητα των Επτανήσων, χωρισμένα κατά Νομό για το 2005. Παρατηρούμε τη συνολική δυναμικότητα των Επτανήσων που ανερχόταν σε 883 μονάδες, αυξημένες κατά 30, συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά. Η Λευκάδας κατέχει το 9% της συνολικής ξενοδοχειακής δυναμικότητας των Επτανήσων, με 2.135 δωμάτια και 4.116 κλίνες. Αρχικά παρατηρούμε σημαντική η Λευκάδα ότι υστερεί κατά πολύ σε δυναμικότητα σε σχέση με τα υπόλοιπα μεγάλα νησιά του Ιονίου, της Ζακύνθου, της Κεφαλλονιάς και της Κέρκυρας δηλαδή. Ως επί το πλείστον, τα ξενοδοχεία του Νομού Λευκάδας είναι τριών αστέρων, ενώ δεν υπάρχει ούτε μια ξενοδοχειακή μονάδα πέντε αστέρων. Αυτή η παρατήρηση μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι τουρίστες του νησιού είτε ικανοποιούνται από την ποιότητα των υπάρχοντων ξενοδοχείων, είτε ότι το νησί δεν επισκέπτονται υψηλά οικονομικά στρώματα ταξιδιωτών.

Τα επόμενα δυο χρόνια που ακολούθησαν, δεν παρουσιάστηκε μεγάλη αύξηση στο ξενοδοχειακό δυναμικό των Επτανήσων σε σχέση με την προηγούμενη τετραετία. Παρατηρούμε ότι, το σύνολο του ξενοδοχειακού δυναμικού ανερχόταν σε 897 μονάδες, μόλις κατά 14 μονάδες αυξημένο. Στον Νομό Λευκάδας δημιουργήθηκαν 8 νέες ξενοδοχειακές μονάδες. Η σημαντικότερη προσθήκη είναι η κατασκευή ξενοδοχείου πέντε αστέρων, καλύπτοντας το κενό στην κατηγορία αυτή. Επίσης, δημιουργήθηκαν μια ξενοδοχειακή μονάδα τεσσάρων αστέρων, δύο ξενοδοχειακές μονάδες τριών αστέρων, πέντε ξενοδοχειακές μονάδες και μία ακόμα δύο αστέρων και ενός αστέρα αντίστοιχα. Παράλληλα φυσικά αυξήθηκαν τα δωμάτια σε 2.361 με 4.545 κλίνες. Το διάστημα 2005 – 2007, βλέπουμε μια σημαντική αύξηση στο δυναμικό της του νησιού, γεγονός που μαρτυρά ότι η τουριστική ανάπτυξη αρχίζει να γνωρίζει το νησί.

Στην επόμενη τριετία βλέπουμε μια σταθερή πορεία στον τομέα των ξενοδοχείων. Μόνο τρεις ξενοδοχειακές μονάδες κατασκευαστήκαν στο νησί. Αυτό μπορεί να οφείλεται στην κρίση που είχε ξεσπάσει στις ΗΠΑ το 2007 και να επηρέασε τον ελληνικό τουρισμό.

Στην επόμενη διετία 2010 – 2012, η μείωση στο ξενοδοχειακό δυναμικό των Ιονίων Νήσων είναι εμφανής. Αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι η

Ελλάδα είχε περάσει ήδη στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Και στο "Μνημόνιο". Το γεγονός αυτό δεν έπληξε μόνο το τουρισμό στην Ελλάδα αλλά και τους επιχειρηματίες τις κάθε περιοχής που δε αποφάσιζαν να χτίσουν νέα καταλύματα.

3.4 ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Στην ενότητα που ακολουθεί θα παρουσιάσουμε το σύνολο των τουριστών που επισκέπτονται το νησί κατά την τελευταία δεκαετία.

Στον πίνακα 3.7 παρατηρούμε τις αφίξεις που πραγματοποιήθηκαν στο νησί της Λευκάδας το έτος 2003 και 2004. Με ια πρώτη ματιά διαπιστώνουμε ότι το 2004 οι αφίξεις στο σύνολο των Ιονίων Νήσων σημείωσε δραματική μείωση της τάξης του 25% – 30%. Η μείωση αυτή μπορεί να προέρχεται από τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων κατά τους οποίους οι περισσότεροι τουρίστες επισκέφθηκαν περιοχές στις οποίες διεξάγονταν αθλήματα των Ολυμπιακών Αγώνων. Στον Νομό Λευκάδας υπήρξε μείωση των αφίξεων κατά 45% και 59% αντίστοιχα με την πληρότητα των ξενοδοχείων τη διετία 2003-2004 να μην ξεπερνά το 60%. Την ίδια περίοδο δημιουργήθηκαν μόλις δύο νέες ξενοδοχειακές μονάδες στον Νομό Λευκάδας.

Κατά το διάστημα 2005 – 2006 ο αριθμός αφίξεων στα Ιόνια Νησιά ,και στον Νομό Λευκάδας, σημείωσαν δραματική αύξηση, όπως αποτυπώνεται στο πίνακα 3.8. Ενώ το 2004 στον Νομό Λευκάδας σημειώθηκαν 22.999 αφίξεις από ημεδαπούς και αλλοδαπούς τουρίστες, το 2006 οι αριθμοί αυτοί σχεδόν υπερδιπλασιάστηκαν φτάνοντας τις 52.860 αφίξεις στον Νομό Λευκάδας. Το ίδιο παρατηρούμε και στα υπόλοιπα του Ιονίου, αποδεικνύοντας ότι το 2004 ήταν ένα έτος προσωρινής μείωσης της τουριστικής κίνησης στο νησί της Λευκάδας και των Ιονίων Νήσων γενικότερα.

Η αύξηση αφίξεων και στο νησί οφείλεται κυρίως στους ημεδαπούς των οποίων οι αφίξεις το 2006 έφτασαν τις 39.683 και, υπερδιπλασιάζοντας τα ποσοστά της διετίας 2003 – 2004, ενώ τα αντίστοιχα μεγέθη για τους αλλοδαπούς τουρίστες, ναι μεν αυξήθηκαν κατά 90%, ωστόσο, η αύξηση της τουριστικής κίνησης στο νησί πιστώνεται στους ημεδαπούς επισκέπτες. Η πληρότητα των κλινών μόνο το 2005 ξεπέρασε το 60%, παραμένοντας σε σταθερά επίπεδα την περίοδο 2003 – 2006.

Ο παραπάνω πίνακας μας δείχνει τους επισκέπτες του Νομού Λευκάδας και των Ιονίων Νήσων τη διετία 2007 – 2008. Παρατηρούμε ότι η αύξηση των αφίξεων στο νησί της Λευκάδας συνεχίζεται σε αντίθεση με τις αφίξεις που σημειώνονται στον Νομό Κεφαλλονιάς και Ζακύνθου. Την διετία 2003 – 2007, οι αφίξεις στον Νομό Κέρκυρας σημείωναν καθοδική πορεία. Η τουριστική κίνηση όμως στο νησί της Λευκάδας συνεχίζει να παρουσιάζει αύξηση καθώς οι αφίξεις ημεδαπών ανέρχονταν σε 55.687 και των αλλοδαπών επισκεπτών σε 20.386 το 2007. Το 2008 οι αφίξεις των ημεδαπών έχουν μια μικρή αύξηση και έφτασαν στις 58.815 ενώ τον ημεδαπών παρουσίασαν μια πτώση. Η πληρότητα των ξενοδοχείων της Λευκάδας ήταν 55% και 51% αντίστοιχα. Τέλος, μόνο ο Νομός Κέρκυρας και Λευκάδας σημείωσαν τη μικρότερη απώλεια στον τομέα των αφίξεων το 2007 και 2008.

Στο πίνακα 3.10 που προηγείται αρχίζει να αποτυπώνεται η καθοδική τάση στην τουριστική κίνηση στα νησιά του Ιονίου. Οι απώλειες στις αφίξεις στον Νομό Λευκάδας την περίοδο 2009 – 2010 είναι εμφανείς καθώς από τις 82.826 το 2009, οι αφίξεις ανέρχονταν σε 79.508 το 2010, η οποία μείωση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εξασθένιση των ποσοστών αφίξεων ημεδαπών τουριστών στο νησί. Οι αφίξεις ημεδαπών παραμένουν σε σταθερά επίπεδα τη διετία 2009 – 2010, με μειωμένα ποσοστά ωστόσο συγκριτικά με τα επίπεδα του 2008 κατά 8,8%. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεγάλη μείωση στην πληρότητα των κλινών που παρουσίασε ο Νομός Λευκάδας το 2007 σε σχέση με το 2010 με 55% πληρότητα και μόλις 42,6% αντίστοιχα.

Το έτος 2012 που παρουσιάζεται στον πίνακα 3.11 αντικατοπτρίζονται οι αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών επισκεπτών στην Περιφέρεια Ιονίων Νησιών και στον Νομό Λευκάδας. Η πορεία πλέον είναι καθοδική και μάλιστα η μείωση στον αριθμό των αφίξεων στον Νομό Λευκάδας είναι πρωτόγνωρη. Το 2012 η μείωση της τουριστικής κίνησης στη Λευκάδα γίνεται εντονότερη σε σχέση με το 2011. Έτσι, από τις 79.508 αφίξεις που πραγματοποιήθηκαν το 2010 στον Νομό Λευκάδας, το 2012 μόλις που ξεπέρασαν τις 60.000. Το πιο σημαντικό στοιχείο είναι ότι οι αφίξεις ημεδαπών από το 2010 έως το 2012 μειώθηκαν από 61.528 σε 38.117 την τριετία 2010 – 2012, ενώ οι αντίστοιχες των αλλοδαπών επισκεπτών αυξήθηκαν από 17.980 σε 22.017. Η παραπάνω κατάσταση μπορεί να ερμηνευθεί από την οικονομική κρίση η οποία έπληξε την ελληνική οικονομία και το εισόδημα των Ελλήνων ιδιαίτερα τα τελευταία τρία χρόνια (2010 – 2013), οπότε ο δείκτης ανεργίας ανήλθε σε ιστορικά επίπεδα για τη χώρα, φθάνοντας το 27,5% τον Δεκέμβριο του 2013. Η πληρότητα των

ξενοδοχείων στον Νομό Λευκάδας το 2012 ανερχόταν σε 34%, στο πιο χαμηλό ποσοστό την υπό εξέταση χρονική περίοδο 2003 – 2013.

Οι αφίξεις στον Νομό Λευκάδας για το 2013 άρχισαν να σταθεροποιούνται και να σημειώνουν αυξητική τάση, μετά από μια τριετία πτωτικής τάσης της τουριστικής κίνησης στο νησί. Για το εννεάμηνο Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου 2013, έχουμε μεγάλη αύξηση που σημειώθηκε στις αφίξεις τουριστών από διεθνείς πτήσεις στα Ιόνια Νησιά και ειδικότερα: στην Κέρκυρα, για τη συγκεκριμένη περίοδο, έχουμε 100.000 περισσότερους τουρίστες από πέρυσι, στη Ζάκυνθο 60.000, στην Κεφαλονιά 30.000 και στη Λευκάδα 11.000.

3.5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Ο τουρισμός αποτελεί την κύρια πηγή εσόδων για τη Λευκάδα κατέχοντας το 64,89% των τομέων παραγωγής και παράγει πάνω από το μισό του ΑΕΠ στη Λευκάδα, αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή εσόδων. Στατιστικά στοιχεία για το ύψος των εσόδων που πραγματοποιούνται στο νησί από τον τουρισμό δεν υπάρχουν, παρά μόνο σε επίπεδο Περιφέρειας.

Η διαμονή σε τουριστικά καταλύματα, ο θαλάσσιος τουρισμός και οι δραστηριότητες που συνεπάγεται η άφιξη θαλάσσιων τουριστών, η επίσκεψη των τουριστών σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις καταστημάτων εστίασης και αναψυχής, η αγορά σουβενίρ και οι επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους του νησιού, αποτελούν τις κύριες πηγές δημιουργίας εσόδων στο νησί από τους τουρίστες. Σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων σχετικά με τις εξελίξεις στον τουρισμό, παρατηρήθηκε ότι το 2011 υπήρξε χρονιά ανάκαμψης για την ελληνική ξενοδοχία καθώς προέκυψε ότι τα μέσα έσοδα ανά δωμάτιο ανήλθαν σε 14.490 ευρώ και ήταν αυξημένα κατά 9,2% έναντι του 2010. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εισπράξεις των ελληνικών ξενοδοχείων το 2010, ήταν μειωμένες κατά 13,4% έναντι του 2009. Η κρίση είχε πλήξει ιδιαίτερα τις μεσαίες κατηγορίες ξενοδοχείων, 3 και 4 αστέρων. Αντίθετα, είχαν καταγραφεί μικρή πτώση στις μονάδες χαμηλών κατηγοριών. Η ανάκαμψη του 2011 ευνόησε κατά κύριο λόγο τα μεγάλα ξενοδοχεία των υψηλών κατηγοριών που απευθύνονται σε αλλοδαπούς πελάτες. Τα έσοδα των ξενοδοχείων 5 αστέρων αυξήθηκαν κατά 12,3% σε σχέση με το 2010. Στα ξενοδοχεία 4 αστέρων αυξήθηκαν κατά 11,3% και στα 3 αστέρων κατά 7,5%. Από την άλλη

πλευρά, στα ξενοδοχεία 2 αστέρων οι εισπράξεις συρρικνώθηκαν κατά 3,4% και στα ξενοδοχεία ενός αστέρου κατά 5,6%. Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων παρατηρούμε ότι συγκριτικά με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, το μέσο έσοδο που δημιουργείται βρίσκεται μετά την Ήπειρο-Θεσσαλία, τα Νησιά Αιγαίου και την Κεντρική Ελλάδα, στις τελευταίες θέσεις, γεγονός που μπορεί να ερμηνευθεί από την έντονη εποχικότητα του τουριστικού προϊόντος της Λευκάδας και των υπολοίπων Ιονίων Νήσων (ΙΤΕΠ, 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ ΝΟΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

4.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΦΟΛΚΛΟΡ

Η πολιτιστική κληρονομιά της Λευκάδας είναι πλούσια. Συνυπάρχουν έντονα πολιτιστικά στοιχεία τα οποία συνδυαστικά διαμορφώνουν ένα ελκυστικό πλαίσιο, το οποίο τα τελευταία χρόνια, γίνονται συστηματικές προσπάθειες να προωθηθεί ώστε να αποτελέσει παράγοντα προσέλκυσης μεγαλύτερου όγκου τουριστών. (Αραβανής, 2013). Μία από τις συνιστώσες του πολιτιστικού προϊόντος της Λευκάδας είναι το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ.

Το Φεστιβάλ Φολκλόρ λαμβάνει χώρα στη Λευκάδα κάθε Αύγουστο από το '62 έως και σήμερα. Είχε ξεκινήσει ως μια από τις εκδηλώσεις των Γιορτών Λόγου και Τέχνης του Δήμου Λευκάδας. Κατά τον μήνα Αυγούστου λοιπόν, συγκεντρώνονται, διάφορα συγκροτήματα και χορευτικές ομάδες από πολλές χώρες του κόσμου στη Λευκάδα, όπου στήνεται μια γιορτή η οποία αποτελεί επί της ουσίας ανταλλαγή πολιτιστικών και καλλιτεχνικών στοιχείων. Η απαρχή του Φεστιβάλ τοποθετείται στις αρχές της δεκαετίας του 70' και θεσμοθετήθηκε από τον Τζεβελέκη Αντώνιο ο οποίος με την αρωγή της Εταιρίας Λευκαδιτών Μελετών και άλλων τοπικών παραγόντων της Λευκάδας, έκανε πράξη μια φιλοδοξία του, να καταστήσει δηλαδή την Λευκάδα πολιτιστικό σημείο αναφοράς.

Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται κάθε δεύτερη εβδομάδα του Αυγούστου, αμέσως μετά δηλαδή από τις Γιορτές Λόγου και Τέχνης (για τις οποίες θα αναφερθούμε εκτενώς σε επόμενη ενότητα). Την πρώτη Κυριακή που διοργανώνεται το Φεστιβάλ, αφού γίνει υποδοχή των αρχηγών των συγκροτημάτων που συμμετέχουν στο Φεστιβάλ στο Πολιτιστικό Κέντρο της Λευκάδας, τα συγκροτήματα συγκεντρώνονται στην Μονή Φανερωμένης όπου τελείται δέηση για συμφιλίωση των λαών. Μετά τη λήξη της δέησης, τα συγκροτήματα παρελαύνουν στην κεντρική αγορά και καταλήγουν στην παραλία μετά από μια παρέλαση γεμάτη χορό και κέφι. Είθισται οι επικεφαλής των συγκροτημάτων και οι χορευτές να είναι ενδεδυμένοι με την παραδοσιακή εθνική τους ενδυμασία. Οι σημαντικότερες ημερομηνίες και γεγονότα του Διεθνούς Φεστιβάλ Φολκλόρ παρουσιάζονται ακολούθως (Πνευματικό Κέντρο Δήμου Λευκάδας, 2013):

1962 : 1ο Διεθνές Φεστιβάλ Λαϊκών Χορών και Τραγουδιών. Οι συμμετέχουσες χώρες είναι η Γιουγκοσλαβία, η Ιταλία και η Ελλάδα με τα συγκροτήματα Λαϊκά Μπαλέτα του Βελιγραδίου «Ριζικά Γιόβανοβιτς Σπάνατς», Λαϊκά Μπαλέτα Καταντζάρο «Ντε Λε Σεττε Πόρτε» και Λευκάδα ο Ορφέας να αποτελούν τις πρώτες συμμετοχές.

1963 : Το Φεστιβάλ αρχίζει να γίνεται γνωστό με τις συμμετοχές να αυξάνονται. Οι εκδηλώσεις γίνονται στην κεντρική πλατεία του Δήμου Λευκάδας. Η ανταπόκριση από τους ντόπιους είναι εντυπωσιακή.

1964 : Η Μαρίας Κάλλας και ο Αριστοτέλης Ωνάσης παρευρίσκονται ανάμεσα στους θεατές του Φεστιβάλ.

1966 : Ο Αντώνης Τζεβελέκης διοργανώνει το 7ο Διεθνές Συνέδριο της Amicale Folklorique Internationale , ενός διεθνούς οργανισμού φολκλοριστών.

1966 – 1967 : Τη διοργάνωση του Φεστιβάλ αναλαμβάνει ο ΕΟΤ.

1971 : Η Λευκάδα έχει καθιερωθεί πλέον ως Διεθνές Κέντρο Καλλιτεχνικών Φολκλορικών εκδηλώσεων και ως Εστία Συναδέλφωσης και Ειρήνης μεταξύ των Λαών.

1974 : Το Φεστιβάλ δεν πραγματοποιείται λόγω της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο.

1977 : Το 15^ο Φεστιβάλ συμπεριλαμβάνει συγκροτήματα από εννιά πλέον χώρες.

1979 : Η ευθύνη διοργάνωσης του Φεστιβάλ περνά στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Λευκάδας.

1989 : Αποβιώνει ο ιδρυτής του Φεστιβάλ, Τζεβελέκης Αντώνης.

1992 : Συμπληρώνονται 30 χρόνια από την ίδρυση του Φεστιβάλ. Αδελφοποιείται η Λευκάδα με την πόλη Ναχαρίγια του Ισραήλ.

2000 : Το Φεστιβάλ διοργανώνεται πίσω στο Πολιτιστικό Μέγαρο της πόλης.

2005 :Το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ τίθεται υπό την αιγίδα του ΟΗΕ και του Γενικού Γραμματέα Κόφι Ανάν. Οι αρχές και τα μηνύματά του ταυτίζονται με τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

2013 :Το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ απαριθμεί 51 χρόνια ζωής με τη συμμετοχή συγκροτημάτων από διάφορες χώρες του κόσμου αποτελώντας πόλο έλξης για χιλιάδες τουρίστες τόσο της ημεδαπής όσο και της αλλοδαπής.

4.2 ΓΙΟΡΤΕΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Άξιο αναφοράς είναι ότι πρώτη η Λευκάδα εισήγε τον θεσμό της Γιορτής Λόγου και Τέχνης στα ελληνικά δρώμενα το 1955(Ροντογιάννης Π.Γ., 2005). Η διοργάνωσή τους είναι υπό την επιμέλεια του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Λευκάδας, ενώ η χρονική περίοδος πραγματοποίησης των εκδηλώσεων είναι το καλοκαίρι. Οι Γιορτές Λόγου και Τέχνης έχουν μεγαλύτερη χρονική διάρκεια από το Φεστιβάλ Φολκλόρ. Η διοργάνωσή τους περιλαμβάνει μια ποικιλία εκδηλώσεων οι οποίες άπτονται επιστημονικού και ευρύτερα καλλιτεχνικού περιεχομένου, χορευτικές και θεατρικές παραστάσεις κτλ. (Πνευματικό Κέντρο Δήμου Λευκάδας, 2013)

Οι Γιορτές Λόγου και Τέχνης κάθε χρόνο φιλοξενούν γνωστά ονόματα, διακεκριμένα σε παγκόσμιο επίπεδο, όχι μόνο σε επιστημονικούς κλάδους, αλλά επίσης στη λογοτεχνία, στην ηθοποιία, τη μουσική κτλ. Σχετικά με τον χώρο του θεάτρου, αποτελούν πλέον χώρο συνάντησης θεατρικών θιάσων του εξωτερικού, αλλά και δημοφιλών ελληνικών. Επίσης, Έλληνες αλλά και ξένοι ποιητές και πεζογράφοι, διακεκριμένα ονόματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας έχουν δώσει το παρόν στις Γιορτές Λόγου και Τέχνης κατά καιρούς (Ροντογιάννης Π.Γ., (2005).

Ακόμη, χορευτικά συγκροτήματα από διάφορες χώρες και πολιτιστικοί σύλλογοι προερχόμενοι είτε από την Ελλάδα, είτε από χώρες του εξωτερικού έχουν προσδώσει την δική τους «νότα» στην χρόνια πολιτιστική δράση του θεσμού. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι αποτελεί έναν από τους παλαιότερους πολιτιστικούς θεσμούς

της Ελλάδας ο οποίος προσδίδει κύρος στο νησί, γιγαντώνει το προσφερόμενο πολιτιστικό προϊόν του νησιού επεκτείνοντας την διεθνή εμβέλεια του. Η σημαντικότητα του θεσμού είναι τόσο μεγάλη, ώστε θεωρείται ως μια από τις κυριότερες συνιστώσες που συντελούν στην προώθηση του ελληνικού πολιτιστικού και πολιτισμικού στοιχείου στο σύνολό του. (Περιφερειακή Ενότητα Λευκάδας – Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, 2014).

4.3 ΝΑΥΤΙΚΟΣ Όμιλος Λευκάδας

Στην Ελλάδα οι θαλάσσιες δραστηριότητες αποτελούσαν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας μια μεγάλης πλειοψηφίας των Ελλήνων, είτε σε επαγγελματική μορφή (αλιεία) είτε σε αθλητική μορφή (ιστιοπλοΐα και άλλες θαλάσσιες δραστηριότητες – αγωνίσματα). Στην Λευκάδα λειτουργεί από το 2003 επίσημα ο Ναυτικός Όμιλος Λευκάδας, ιδρυτής του οποίου υπήρξε ο Ιωάννης Κουγιουμτζής.. Κύρια επιδίωξη του Ν.Ο.Λευκάδας είναι η ανάδειξη του ναυταθλητισμού. (Ναυτικός Όμιλος Λευκάδας, <http://www.nole.gr/component/content/section/6.html>):

Ο ναυταθλητισμός αποτελεί αναπτυξιακό παράγοντα για την τοπική οικονομία, δημιουργώντας θέσεις εργασίας τόσο κατά την περίοδο που αυξάνεται η τουριστική κίνηση και η ζήτηση ατόμων που γνωρίζουν την ιστιοπλοΐα, αλλά και θέματα σχετικά με αθλητικές και μη, θαλάσσιες δραστηριότητες, όσο και το υπόλοιπο του χρόνου.

Ο Ναυτικός Όμιλος Λευκάδας είναι ένα αθλητικό, μη κερδοσκοπικό σωματείο, ενεργό μέλος της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας και αναγνωρισμένο από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Σκοπός του Ν.Ο. Λευκάδας είναι «η εκμάθηση και η διάδοση της ιστιοπλοΐας. Οι κύριες δραστηριότητες του Ν.Ο.Λευκάδας είναι οι εξής :

- Τμήμα OPTIMIST με πρωταγωνιστική και αγωνιστική ομάδα.
- Τμήμα των LASER με αγωνιστική Ομάδα.

- Ιστιοπλοΐα Τριγώνου με σκάφη OPTIMIST –LASER όπου με αυτά μπορούν να πάρουν μέρος σε αγώνες ή να ασκηθούν παιδιά, και ενήλικες.

Όλες τις εποχές του έτους, πλην του Χειμώνα, οργανώνονται τμήματα αρχαρίων διάρκειας δύο μηνών.

- Σχολή Ιστιοπλοΐας για προχωρημένους με σκάφη τύπου sport και σκάφη Ανοικτής θάλασσας, για ενήλικες σε αγωνιστικό επίπεδο.
- Σχολή Ανοικτής Θάλασσας (Ανοιξη και Φθινόπωρο) για αρχάριους.

Ο Ν.Ο.Λευκάδας για να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω δραστηριότητες διαθέτει 10 σκάφη OPTIMIST και 3 ιδιωτικά, 5 σκάφη LASER, 3 σκάφη SPORT 14, 2 φουσκωτά σκάφη και 1 Ιστιοπλοϊκό σκάφος 33 ποδιών, 12 ιδιωτικά σκάφη Ανοικτής των μελών που συμμετέχουν στις δραστηριότητες του. Τα έσοδα του προέρχονται από τις συνδρομές των μελών του, από διάφορες προσφορές ιδιωτικών και δημόσιων φορέων και από τις δραστηριότητες εν γένει του Ομίλου. Οι αγώνες στους οποίους συμμετέχει ο Ν.Ο.Λευκάδας είναι:

- Σε ανοικτή θάλασσα, σχεδόν κάθε χρόνο διοργανώνει 6 αγώνες στην περιοχή της Λευκάδας και συμμετέχει ως συνδιοργανωτής στο RALLY IONIOY με συμμετοχή περισσότερων από 70 σκαφών.
- 6 τουλάχιστον Διασυλλογικοί Αγώνες, εκ των οποίων ένας ή δύο διοργανώνονται στη Λευκάδα
- Πανελλήνιο κύπελλο και Πρωτάθλημα
- Περιφερειακό Πρωτάθλημα Νοτιοδυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων

4.4 ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Όπως έχουμε αναφέρει, το νησί της Λευκάδας βρίθει πολιτιστικών και πολιτισμικών στοιχείων, τα οποία προβάλλει συστηματικά με απώτερο στόχο την προβολή του νησιού. Οι πολιτιστικοί σύλλογοι, είτε μουσικοχορευτικές παραστάσεις είτε με θεατρικούς θιάσους, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, δίνουν παραστάσεις προς τέρψη των ντόπιων κατοίκων, αλλά και των τουριστών του νησιού.

Οι χώροι που λαμβάνουν χώρα οι πολιτιστικές δράσεις των συλλόγων ποικίλουν, ωστόσο ένας από τους χώρους που χρησιμοποιείται ευρέως για παραστάσεις είναι το Κηποθέατρο του Άγγελου Σικελιανού. Τον χώρο αυτό τον 'εκμεταλλεύονται' τόσο οι χορευτικοί σύλλογοι, όσο και οι παιδικές θεατρικές ομάδες, αλλά και επαγγελματικοί θίασοι. Ο Άγγελος Σικελιανός ήταν ποιητής με καταγωγή από τη Λευκάδα έχει πλούσια συγγραφική δραστηριότητα προς τιμήν του οποίου η οικία του στη Λευκάδα μετατράπηκε σε μουσείο, ενώ το Κηποθέατρο της Λευκάδας φέρει το όνομά του.

Εικόνα 4.3 Κηποθέατρο Άγγελου Σικελιανού

4.6 ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ

Τα πανηγύρια που διοργανώνονται στο νησί είναι τα ακόλουθα (Περιφερική Ενότητα Λευκάδας <http://www.lefkada.gr/pages.asp?pageid=46&langid=1>):

✓ Η γιορτή της φακής :

Η Λευκάδα δεν φημίζεται μόνο για τον πολιτισμό και τους ποιητές της. Τα τελευταία χρόνια έγινε "διάσημη" και για την φακή Εγκλουβής. Οι ογδόντα κάτοικοι της Εγκλουβής, του ορεινότερου χωριού της Λευκάδας, καλλιεργούν στα χωράφια τους, στο οροπέδιο Βουνί στα 1000μ υψόμετρο, ένα βιολογικό

προϊόν. Την ξακουστή φακή Εγκλουβής, που θεωρείται η καλύτερη φακή στον κόσμο.

Η φακή της Εγκλουβής φυλάσσεται με άλλους σπόρους, σε ειδικές συνθήκες, στο Διεθνές Κέντρο Αγροτικής Έρευνας για τις Ξηρές Περιοχές (ICARDA) στη Συρία και στον Οργανισμό για τα Τρόφιμα και την Γεωργία (FAO) των Ηνωμένων Εθνών. Φέρει δε τον κωδικό ονομασίας ILL293 .

Έτσι λοιπόν στις 6 Αυγούστου κάθε χρόνου γίνεται η γιορτή της φακής. Οι νοικοκυρές του χωριού μαγειρεύουν παραδοσιακά φακές της Εγκλουβής σε μεγάλες κατσαρόλες και κερνούν τους καλεσμένους μαζί με ελιές και παστές σαρδέλες ενώ οι μουσικοί, οι ντόπιοι και οι επισκέπτες του χωριού διασκεδάζουν ως το πρωί με παραδοσιακή δημοτική μουσική.

✓ **Γιορτή Ριγανάδας:**

Γίνεται από το 1983. Συγκεντρώνεται κόσμος στην πλατεία του χωριού της Καρυάς, όπου μοιράζεται η ριγανάδα, πρόχειρο αλλά νόστιμο και αρωματικό φαγητό. Είναι μουσκεμένο χωριάτικο ψωμί, που πάνω ρίχνουν λάδι, αλάτι και ρίγανη, το γνωστό αρωματικό επιτραπέζιο φυτό, που στη Λευκάδα έχει την τιμητική του.

✓ **Αναπαράσταση Λευκαδίτικου Γάμου τον Αύγουστο:**

Στο ίδιο χωριό στο πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου αναβιώνει το έθιμο του παραδοσιακού λευκαδίτικου γάμου σε όλες τις φάσεις του: προξενιό, μαλλιά, προζύμια, καρφώματα, γαμήλια τελετή, φόρτωμα κρεβατιών, γλέντι τάβλας. Διαρκεί τέσσερις ημέρες και πραγματοποιείται στην κεντρική πλατεία του

χωριού, όπου έχει στηθεί σκηνικό που αποτελεί αναπαράσταση των σπιτιών της νύφης και του γαμπρού.

✓ **Τα 'Αη Γιαννιού τα Λάμπαρδα:**

Η εκδήλωση γίνεται κάθε χρόνο στις 24 Ιουνίου στο χωριό Πινακοχώρι, και η εκδήλωση περιλαμβάνει εθμικά δρώμενα καθώς και λαϊκή και δημοτική μουσική.

✓ **Λοιπά πανηγύρια :**

Στο Δήμο Σφακιωτών

- Γιορτές κρασιού: Πραγματοποιούνται διαρκώς από το 1983, κάθε Αύγουστο στην πλατεία του Φρυά με το ομώνυμο ιστορικό πηγάδι. Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν βραδιές με δημοτική και λαϊκή μουσική, γλέντι χορό και εκθέσεις τοπικών παραδοσιακών προϊόντων και έργων λαϊκής χειροτεχνίας.
- Επίσης στις 10 και 11 Αυγούστου πανηγύρι του Αγίου Σπυρίδωνα. Στις 19 Ιουλίου το πανηγύρι του Αγίου Ηλία και στις 6 Αυγούστου πανηγύρι για τη γιορτή του Σωτήρος. Στις 15 Αυγούστου γίνεται το πανηγύρι της Παναγίας στην Εξάνθεια.
- Τα τελευταία χρόνια έχει καθιερωθεί πανελλήνιος διαγωνισμός Δημοτικού τραγουδιού στις 12 Αυγούστου στο Δρυμόνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΥΠΟΔΟΜΗ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

5.1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Το σκηνικό στα Ιόνια νησιά συνθέτουν τα έργα υποδομής και τα διαρθρωτικά προγράμματα που βρίσκονται σε εξέλιξη που συμβάλλουν στη συγκρατημένη πτώση οι ιδιαίτερα δυσμενείς προβλέψεις δεν επαληθεύτηκαν – της τουριστικής κίνησης.

Μία πρώτη εκτίμηση δείχνει ότι αν και η τουριστική κίνηση ακολουθεί φθίνουσα πορεία - η μείωση υπολογίζεται περίπου σε 10% σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο - φορείς και ξενοδόχοι αισιοδοξούν ότι τα αρνητικά ποσοστά θα «συρρικνωθούν» κατά τους μήνες αιχμής.

Η ενίσχυση των μεταφορών και η άμεση σύνδεση του Ιονίου με χώρες του εξωτερικού, αλλά και με περιοχές της υπόλοιπης Ελλάδας ενισχύει άμεσα και καθοριστικά την τουριστική κίνηση. Η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος με έμφαση στην ποιότητα των υποδομών και των υπηρεσιών σε συνδυασμό με την εφαρμογή κατάλληλης διαφημιστικής πολιτικής αποτελούν τη σημαντικότερη πρόκληση που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η «Τουριστική Αγορά» μίλησε με φορείς των Ιονίων νήσων για τη φετινή τουριστική κίνηση του νησιού, τα προβλήματα που συνιστούν τροχοπέδη για την τουριστική ανάπτυξή τους, καθώς και τις προοπτικές αναβάθμισης του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος (The Posidonia SEA TOURISM FORUM <http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=246>).

5.1.1. ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΕΡΓΑ –ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει ο βασικότερος τομέας της οικονομίας του νομού είναι ο τουρισμός, τον οποίο η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λευκάδας, επιδιώκει να αναπτύξει με τρόπο ισορροπημένο και βιώσιμο, ώστε να αποφέρει ουσιαστικά κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά οφέλη, χωρίς και να προκαλέσει άλλα σοβαρά προβλήματα στο νομό.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στο νομό μας έχουν ολοκληρωθεί τα παρακάτω έργα έμμεσων υποδομών:

- η υπερσύγχρονη μαρίνα,
- το Εκκλησιαστικό Μουσείο Ι.Μ. Φανερωμένης,
- λιμάνια και λιμενικές υποδομές στο Μεγανήσι και στον Κάλαμο,
- έργα οδικής ασφάλειας και οδοποιίας κ.λπ.
- το νέο διοικητήριο

Υλοποιούνται τα εξής έργα:

- Θέατρο Λευκάδας, Αναπαλαίωση – Αναστύλωση κτηρίου Λαογραφικού Μουσείου «ΟΡΦΕΑ»,
- Τουριστικά καταφύγια στο Δ.Δ. Βαθέος Μεγανησίου,
- Έργα βελτίωσης επαρχιακού οδικού δικτύου κ.λπ.

Ο νομός βελτιώνει τη θέση του στον ανταγωνισμό τόσο σε έργα υποδομής όσο και σε ξενοδοχειακό στόλο, ο οποίος αναβαθμίζει τις ποιοτικές προδιαγραφές (ξενοδοχεία, βίλες, επιπλωμένα διαμερίσματα, παραδοσιακά καταλύματα κ.λπ.).

5.1.2 ΤΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΔΩΣΟΥΝ ΠΙΝΟΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Απ' άκρη σ' άκρη όλο το νομό πραγματοποιούνται έργα υποδομής ορισμένα από αυτά παρουσιάζονται παρακάτω (The Posidonia SEA TOURISM FORUM <http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=246>):

- Καθαρισμούς του οδικού δικτύου,
- Ασφαλτοστρώσεις,
- Διαγραμμίσεις,
- Στηθαία ασφαλείας
- Ενημερωτικές πινακίδες σε όλο το νομό για ένα οδικό δίκτυο ασφαλές και λειτουργικό.

Ένα ακόμη σημαντικό έργο που πραγματοποιήθηκε είναι η αποπεράτωση και κατασκευή του περιφερειακού δρόμου Νυδρίου όπου αποφόρτισε κυκλοφοριακά την ανατολική πλευρά του νομού και ειδικότερα το σημαντικότερο τουριστικό θέρετρο του νομού, το Νυδρί.

Επιπρόσθετα, υπεγράφησαν συμβάσεις με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο με αντικείμενο τη διεξαγωγή μελέτης και την υποβολή προτάσεων σε θέματα οδικής ασφάλειας του επαρχιακού οδικού δικτύου όλου του νομού καθώς και τη διεξαγωγή μελέτης με την οποία θα προσδιοριστούν και θα εντοπιστούν τα σημεία ανάπτυξης υψηλών Η/Μ πεδίων (μετασχηματιστές ΔΕΗ, Πυλώνες υψηλής τάσης και κεραιές κινητής τηλεφωνίας και κεραιές δικτύου ΟΤΕ).

Η Ν.Α. Λευκάδας πιστοποιήθηκε από την TUV για να μπορεί να είναι φορέας υλοποίησης έργων του ΕΣΠΑ. Ενεργοποιούμε μελέτες και συντάσσουμε νέες, ώστε να είμαστε έτοιμοι να διεκδικήσουμε πόρους από το ΕΣΠΑ.

Λόγω της στρατηγικής θέσης του νησιού στον άξονα Αδριατικής–Ιονίου και του μεγάλου πλεονεκτήματός του, της σύνδεσής του, δηλαδή, με την Αιτωλοακαρνανία μέσω πλωτής γέφυρας, οι επισκέπτες μας έχουν τη δυνατότητα να φτάσουν στο νησί μας είτε οδικώς ή διά θαλάσσης. Γι' αυτό δίνουμε ιδιαίτερη βαρύτητα στη βελτίωση των υποδομών στα συγκοινωνιακά έργα.

Ένας βασικός στόχος για το νομός Λευκάδας είναι να υλοποιηθεί η νέα υποθαλάσσια ζεύξη της Λευκάδας, ώστε να γίνει το νησί το κέντρο της Μεσοδυτικής Ελλάδας, αλλά και τη διάνοιξη του διαύλου, στη περιοχή του Κάστρου που βρίσκεται στο προγραμματισμό μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ (Δ' ΚΠΣ).

Η κατασκευή νέου νοσοκομείου, η διάνοιξη του εγκάρσιου άξονα που θα συνδέσει τον ορεινό όγκο του νησιού με τα παράλια, καθώς και τις ανατολικές με τις δυτικές ακτές, έργα βιολογικών καθαρισμών και αποχετευτικών δικτύων, μεγάλα λιμενικά, συγκοινωνιακά και περιβαλλοντικά έργα, είναι έργα που έχουν προωθηθεί και θα αλλάξουν τη φυσιογνωμία του νησιού.

5.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Στο παρελθόν και όχι σε μεγάλο βαθμό υπήρξαν οργανωμένες και συντονισμένες προσπάθειες για την προβολή του Νομού Λευκάδας όπως αναφέρουν οι τοπικοί φορείς, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί. Η Λευκάδα πρέπει να προβάλλει τα

ισχυρά, ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα, διαφημίζοντας το νησί με στοχευμένο τρόπο. Η ποικιλία πολιτιστικών και πολιτισμικών στοιχείων, η ύπαρξη δεκάδων ναών, ο θαλάσσιος τουρισμός και οι δραστηριότητες που συνεπάγεται η ύπαρξή του, οι φυσικές ομορφιές του τόπου μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την οργανωμένη ανάπτυξη του τουρισμού, η ποικιλία ακτών και οργανωμένων παραλιών, θα πρέπει να αποτελούν το πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο θα οργανωθούν οι προσπάθειες προβολής και διαφήμισης του νησιού.

Κάποιες ενέργειες που θα μπορούσαν να γίνουν για την σωστή προβολή και διαφήμιση του νησιού της Λευκάδας και έχουν προταθεί από διάφορους φορείς είναι οι παρακάτω.

- Διατήρηση των υφιστάμενων αγορών και επέκταση σε νέες αγορές με δυνατότητα προσαρμογής στις ανάγκες της κάθε επιμέρους αγοράς.
- Συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις στην Ελλάδα.
- Συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις στο εξωτερικό.
- Δημιουργία διαφημιστικού - ενημερωτικού υλικού κτλ.
- Οργανωμένη (ποιοτική και με πρωτοτυπία) διαφημιστική καμπάνια στα Μ.Μ.Ε. με συγκεκριμένο στόχο και δομή. Με έμφαση στις καθαρές και όμορφες θάλασσες, στη τοπική κουλτούρα και προϊόντα, στον ιστορικό, παραδοσιακό και φυσικό πλούτο της Λευκάδος και στην υποδομή της.
- Φιλοξενία έγκριτων δημοσιογράφων που ασχολούνται με θεματικό τουρισμό και λοιπές δράσεις δημοσίων σχέσεων.

Δυστυχώς δεν υπάρχει αξιόλογη καταγεγραμμένη προσπάθεια διαφήμισης της Λευκάδας μέσω τηλεοπτικών διαφημίσεων και η τουριστική διαφήμιση της Λευκάδας περιορίζεται μόνο με την προβολή του νησιού στο διαδίκτυο. Προσπάθειες προβολής του νησιού κάνει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με την παρουσία αντιπροσώπων της Περιφέρειας σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις όπως στη Διεθνή Τουριστική Έκθεση της Βιέννης τον Ιανουάριο του 2014, στη Διεθνή Τουριστική Έκθεση ITB του Βερολίνου τον Μάρτιο του 2014 και σε άλλες διεθνείς τουριστικές εκθέσεις.

5.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει στην παρούσα εργασία οι επιπτώσεις που επιφέρει ο τουρισμός στις κοινωνίες υποδοχής, επικεντρώνοντας την προσοχή μας στις θετικές επιδράσεις του. Ωστόσο, οι επιπτώσεις του τουρισμού πέρα από την οικονομική ευφορία που δημιουργούν, έχουν και αρνητική πλευρά την οποία θα αναλύσουμε σε τρία επίπεδα παρακάτω: σε επίπεδο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό.

5.3.1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Στην αρχή αναπτύξαμε την οικονομική ευφορία που προκαλεί ο τουρισμός με την εισροή συναλλάγματος και τη δημιουργία εσόδων στις κοινωνίες υποδοχής. Αυτό όμως είναι μόνο η μια πλευρά του νομίσματος που αντικατοπτρίζει τον θετικό αντίκτυπο του τουρισμού στις κοινωνίες υποδοχής. Η αντίθετη πλευρά, αφορά τις αρνητικές συνέπειες της τουριστικής κίνησης σε μια περιοχή. Σε οικονομικό επίπεδο λοιπόν, στα νησιά, οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών αυξάνονται τις περιόδους που παρατηρείται αύξηση της τουριστικής κίνησης. Σαφώς δημιουργείται αρνητική εντύπωση στον επισκέπτη του νησιού ο οποίος συγκρίνει τις τιμές της χώρας ή της περιοχής του με αυτές του τουριστικού του προορισμού, ενώ οι ντόπιοι κάτοικοι δεν ξεφεύγουν από την δίνη της αύξησης των τιμών.

Επιπρόσθετα, ο τουρισμός παρουσιάζει το φαινόμενο της εποχικότητας και ειδικά στην περίπτωση της Ελλάδας και των ελληνικών νησιών. Γι αυτό το λόγο έχουμε τη δημιουργία εποχιακών θέσεων εργασίας, που σε συνδυασμό με την υψηλή ανεργία στην Ελλάδα, οδηγεί μεγάλο μέρος των νέων, ειδικά αποφοίτους πανεπιστημιακών, ανώτατων τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, στην αναζήτηση μόνιμης απασχόλησης σε χώρες του εξωτερικού. Άρα, ο τουρισμός δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας, οι οποίες στην συντριπτική πλειοψηφία τους είναι εποχιακές.

5.3.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

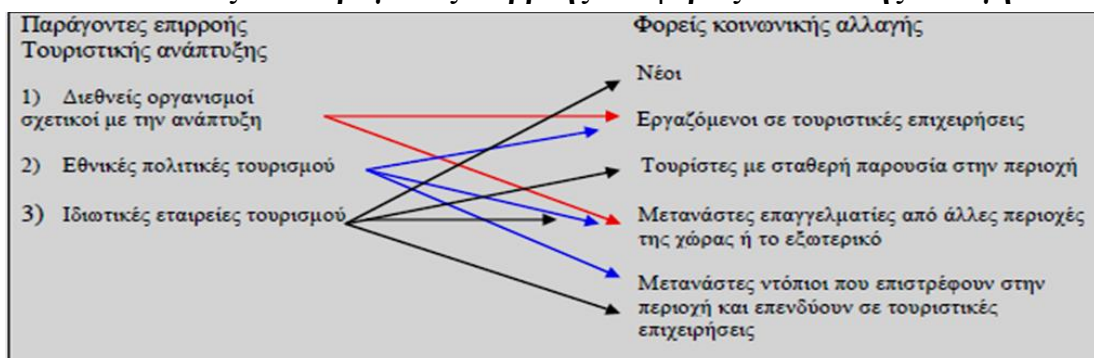
Σε κοινωνικό επίπεδο οι επιπτώσεις του τουρισμού είναι κατά αρνητικές, κατά την διάρκεια των διακοπών είναι έντονο το αίσθημα της ελευθερίας το οποίο

πολύ εύκολα ξεπερνά τα επιτρεπτά όρια. Οι ντόπιοι κάτοικοι αναφέρουν πολλά περιστατικά κατά τους μήνες αυξημένης τουριστικής κίνησης παραβατικών συμπεριφορών από επισκέπτες στον τόπο τους. Αρχικά όμως θα αναφέρουμε τις θετικές επιπτώσεις του τουρισμού σε κοινωνικό επίπεδο.

Στην ανταλλαγή απόψεων και πολλές φορές, οικειοποίησης και υιοθέτησης συμπεριφορών, ηθών και εθίμων οδηγεί η συναναστροφή του ντόπιου πληθυσμού με ξένες κουλτούρες, νοοτροπίες και ιδεολογίες. Επίσης, ο τρόπος ζωής με τις πολιτιστικές ιδιομορφίες του ντόπιου πληθυσμού προάγεται διευρύνοντας τη φήμη του πέραν των στενών συνόρων της χώρας. Βέβαια στο σύνολό τους οι κοινωνικές επιπτώσεις του τουρισμού έχουν αρνητικό πρόσημο και αυτό αιτιολογείται από την συμπεριφορά που επιδεικνύουν πολλοί τουρίστες κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Αρκετές φορές οι ντόπιοι κάτοικοι του νησιού της Λευκάδας έχουν καταγράψει περιστατικά διακίνησης ναρκωτικών, μέθης, καθώς η κατανάλωση αλκοόλ αυξάνεται με πολλές φορές αμφιβόλου ποιότητας ποτά και λοιπών παραβατικών συμπεριφορών. Ορισμένες φορές το αποτέλεσμα των παραπάνω περιπτώσεων έχει ως αποτέλεσμα τις συγκρούσεις ντόπιων κατοίκων με επισκέπτες διαταράσσοντας τους ομαλούς ρυθμούς ζωής του νησιού. Επίσης, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε τις καταστροφές στις περιουσίες των ντόπιων, αλλά και σε δημόσια περιουσία.

Τέλος, ένα ακόμη αρνητικό αποτέλεσμα της αύξησης του τουρισμού είναι και η αύξηση στα ποσοστά πορνείας λόγω του μεγάλου όγκου των επισκεπτών σε μια κοινωνία υποδοχής, και χάριν της εύκολης δημιουργίας εσόδων και κερδών, πολλά ήθη και έθιμα των ντόπιων εμπορευματοποιούνται από επιχειρηματίες, γεγονός που κατακρίνεται από τον μόνιμο πληθυσμό. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η απεικόνιση στον πίνακα 5.1 των τουριστικών παραγόντων που επηρεάζουν τις κοινωνικές αλλαγές.

Πίνακας 5.1 Παράγοντες επιρροής και φορείς κοινωνικής αλλαγής

Πηγή: Τσάρτας, 1998

5.3.3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Μετά από την ανάλυση των επιπτώσεων του τουρισμού στην οικονομία και την κοινωνία των κοινωνιών υποδοχής του Νομού Λευκάδας θα ήταν αναγκαίο να αναπτύξουμε και τις επιδράσεις του τουρισμού στο ευρύτερο περιβάλλον του Νομού Λευκάδας. Έχουμε ήδη αναφερθεί στις σημαντικότερες επιπτώσεις σε προηγούμενη ενότητα, στην ανάλυση των επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης στο φυσικό περιβάλλον. Στην ενότητα αυτή θα εισάγουμε ακόμα μια διάσταση των επιπτώσεων του τουρισμού στο δομημένο περιβάλλον.

Οι ανάγκες που δημιουργεί ο τουρισμός, σε περιοχές με υψηλή τουριστική κίνηση, είναι ιδιαίτερα έντονες. Αρχικά η εύρεση τόπου διαμονής είναι μια ανάγκη που πρώτα προσπαθεί να ικανοποιήσει ο τουρίστας. Ως αποτέλεσμα, η κατασκευή νέων τουριστικών καταλυμάτων είναι απαραίτητη, με άμεση επιρροή στο φυσικό περιβάλλον το οποίο αλλοτριώνεται για να δημιουργηθούν νέα οικοδομήματα. Επίσης, η χρήση φυσικών πόρων εντατικοποιείται επηρεάζοντας τα οικοσυστήματα, τους βιοτόπους, ενώ είναι συχνό το φαινόμενο της μόλυνσης των υδάτων. Τα νησιά έχουν περιορισμένα υδατικά αποθέματα με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται φαινόμενα υφαλμύρωσης. Οι αυξημένες ανάγκες των τουριστών οδηγούν σε άμεσες επιδράσεις των φυσικών πόρων.

Ακόμη, τα μεταφορικά μέσα που πολλαπλασιάζονται οδηγούν σε αύξηση των ατμοσφαιρικών ρύπων, τα θαλάσσια ύδατα μολύνονται – ρυπαίνονται λόγω των απορριμμάτων που αφήνουν οι τουρίστες στις παραλίες, αλλά και με τη διοχέτευση μεγαλύτερου όγκου αποβλήτων από τη λειτουργία των ξενοδοχείων και άλλων επιχειρήσεων. Την ίδια στιγμή, τα απορρίμματα των τουριστών μολύνουν το έδαφος επηρεάζοντας τη χλωρίδα και την πανίδα του νησιού με άμεσο τρόπο.

Για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών, απαιτείται και αυξημένη παραγωγή ενέργειας. Στην Ελλάδα το μεγαλύτερο μέρος παραγωγής ενέργειας γίνεται από μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους, άρα, ο τουρισμός με άμεσο τρόπο επηρεάζει το φυσικό περιβάλλον μέσω της αυξημένης ενέργειας που «καταναλώνει». Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφέρουμε το γεγονός ότι οι τουρίστες σε μια περιοχή, αποτελούν εχέγγυο της διατήρησης του φυσικού, αλλά και πολιτιστικού περιβάλλοντος σε πολύ αξιόλογο επίπεδο. Με λίγα λόγια, οι θετικές επιπτώσεις του τουρισμού στο φυσικό περιβάλλον είναι η συμβολή στην προστασία και αναβάθμιση των φυσικών και

πολιτιστικών πόρων μιας περιοχής λόγω της τουριστικής ανάπτυξης είτε άμεσα λόγω των έργων υποδομής και πολιτικής ανάδειξης των πόρων της περιοχής είτε έμμεσα λόγω ιδιωτικών πρωτοβουλιών και η βελτίωση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος λόγω έργων υποδομής, τα οποία χωρίς την ανάπτυξη του τουρισμού δεν θα γίνονταν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε αυτή την εργασία αναφερθήκαμε στον τουρισμό της Λευκάδας τα τελευταία χρόνια, κάναμε μια αναφορά στο τουριστικό προϊόν νησιού και την τουριστική υποδομή του Νομού Λευκάδας. Τα συμπεράσματα μας είναι ότι ο τουρισμός αποτελεί τον πιο σημαντικό κλάδο της ελληνικής οικονομίας, διότι είναι η κύρια πηγή εσόδων. Όπως σε κάθε νησί έτσι και στον Νομό Λευκάδας ο τουρισμός παρουσιάζει εποχικότητα, όμως με την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού γίνονται προσπάθειες για να αντιμετωπιστεί

Στο νησί της Λευκάδας έχουν αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό όπως είναι ο θαλάσσιος τουρισμός και ο πολιτιστικός τουρισμός. Η φύση και η γεωμορφολογία του Νομού ευνοεί την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού, όπου σε διάφορες παραλίες του νησιού, ο επισκέπτης μπορεί να πραγματοποιήσει θαλάσσιες δραστηριότητες. Η δεύτερη μορφή εναλλακτικού τουρισμού της Λευκάδας, δηλαδή ο πολιτιστικός τουρισμός, δύναται να καλύψει την εποχικότητα του θαλάσσιου τουρισμού.

Τα πολλά πολιτιστικά στοιχεία, όπως τα αρχαιολογικά μνημεία και άλλα πολιτισμικής αξίας ευρημάτων που υπάρχουν στο νησί, και το παγκοσμίου φήμης Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ, είναι μερικά από τα πολιτιστικά στοιχεία του νησιού. Κρίνεται αναγκαίο ότι για την τουριστική ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα του τουριστικού προϊόντος του νησιού πρέπει να αναπτυχθούν κι άλλες εναλλακτικές μορφές όπως ο αγροτουρισμός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός, με συγκεκριμένες και στοχευμένες ενέργειες σε επίπεδο Περιφέρειας κατά κύριο λόγο και ταυτόχρονα να αναπτυχθούν οι κατάλληλες τουριστικές υποδομές για την εξυπηρέτηση τουριστών αυτών των ειδών τουρισμού.

Στο Νομό Λευκάδας η ξενοδοχειακή υποδομή τα τελευταία χρόνια παρουσίασε ανοδική πορεία και πιο συγκεκριμένα, στο νησί της Λευκάδας υπήρχαν 75 ξενοδοχειακές μονάδες, το 2012 96 ξενοδοχειακές μονάδες και μόνο το 2013 παρατηρήθηκε μείωση των ξενοδοχειακών μονάδων στο νησί (92 ξενοδοχειακές μονάδες το 2013). Παρά την οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2007 ο ελληνικός τουρισμός και πιο συγκεκριμένα ο λευκαδίτικος τουρισμός αποδείχτηκε ανθεκτικός στις δύσκολες οικονομικές καταστάσεις. Προς την ίδια κατεύθυνση στράφηκαν και οι αφίξεις και ο αριθμός διανυκτερεύσεων την ίδια περίοδο, με μια όμως πτωτική τάση

την τελευταία τριετία, λόγω της οικονομική κρίση. Το ποσοστό των αλλοδαπών επισκεπτών επηρεάστηκε λιγότερο από το ποσοστό των ημεδαπών επισκεπτών στο νησί της Λευκάδας. Οι αφίξεις των ημεδαπών τουριστών υπερδιπλασιάστηκαν, ενώ οι αλλοδαποί επισκέπτες, καταγράφουν το μεγαλύτερο ποσοστό διανυκτερεύσεων στο νησί από τους ημεδαπούς τουρίστες. Τα τελευταία πέντε χρόνια, τα ποσοστά των αλλοδαπών επισκεπτών κυμαίνεται μεταξύ 17.000 και 21.000.

Παρατηρήσαμε ακόμη ότι και σε ολόκληρη την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, υπάρχει μια μείωσης ή σταθεροποίησης των λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων ενώ η ξενοδοχειακή δυναμικότητα της Λευκάδας αυξήθηκε. Αυτό μπορεί να οφείλεται στις πολιτιστικές δράσεις που λαμβάνουν χώρα στο νησί με σημαντικότερη από αυτές το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ, οποίες η Λευκάδα στηρίζουν μεγάλο κομμάτι του τουρισμού αλλά και η εύκολη πρόσβαση των επισκεπτών λόγω της πλωτής γέφυρας.

Η βελτίωση της ποιότητας της ξενοδοχειακής υποδομής, η έντονη και δραστήρια παρουσία της σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις, η ανάδειξη νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού στη Λευκάδα, η κατασκευή δημοσίων έργων όπως ασφαλτοστρώσεις, διαγραμμίσεις, ενημερωτικές πινακίδες, κατασκευή ασφαλούς οδικού δικτύου, είναι μερικές ενέργειες οι οποίες θα μπορούσαν να αναπτύξουν τον τουρισμό της Λευκάδας. Στο μεγάλο ανταγωνισμό που υπάρχει στις μέρες μας ο Νομός Λευκάδας έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα φυσικών πόρων και φυσικής ομορφιάς, έντονης πολιτιστικής και πολιτισμικής κληρονομιάς, τα οποία αποτελούν βάση για την ανοδική πορεία του.

Κατά την επόμενη δεκαετία αναμένετε μια τουριστική εξέλιξη στην Ελλάδα η οποία προβλέπεται ευοίωνη. Τα τελευταία χρόνια ο ελληνικός τουρισμός είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικός και ειδικότερα σε περιοχές όπου προσφέρεται συναφές τουριστικό προϊόν (Ιόνια Νησιά). Έτσι, ο Νομός Λευκάδας πρέπει να διαφοροποιηθεί από τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου και να προωθήσει μορφές τουρισμού (θρησκευτικός, αγροτουρισμός κ.ά) με παράλληλη στήριξη των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ήδη στο νησί και θα δώσουν ακόμα μεγαλύτερη ώθηση στον ήδη αναπτυσσόμενο τουρισμό.

Κατά την άποψη μου πρέπει να γίνουν βελτιωτικές ενέργειες για το νησί ώστε να υπάρξει περαιτέρω ανάπτυξη. Όρισμένες ενέργειες που θα μπορούσαν να γίνουν είναι :

- ο εκσυγχρονισμός των υποδομών,

- ο έλεγχος για την προστασία του επισκέπτη,
- η ποιοτική εξυπηρέτηση του και
- η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ώστε να απολαμβάνει ο επισκέπτη τον λαμπρό ήλιο , τη σμαραγδένια θάλασσά και ταυτόχρονα ευκαιρίες αυθεντικών εμπειριών, όπως επαφή με την τοπική κουλτούρα και τη φύση.
- η συγκράτηση των τιμών στα καταλύματα σε συνδυασμό με την αναβάθμιση της ποιότητας τόσο των ξενοδοχειακών όσο και των εξω-ξενοδοχειακών υπηρεσιών, για την αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος του νομού.
- η ανάπτυξη του αγροτουρισμού θα συμβάλει στην αντιστροφή του κλίματος εγκατάλειψης που υπάρχει εξαιτίας κυρίως της συρρίκνωσης της γεωργίας και στη συνέχεια στη δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων.
- η ανάπτυξη των περισσότερων εναλλακτικών μορφών τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στο νησί
- η συμμετοχή εκπροσώπων σε εκθέσεις που πραγματοποιούνται τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό
- η τοποθέτηση σταντ με διαφημιστικά του νησιού σε κεντρικά σημεία αλλά και στα ξενοδοχεία
- δημιουργία site για τα δρώμενα στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων η οποία θα ενημερωνόταν τακτικά

Πιστεύω πως αν οι παραπάνω προτάσεις μπορέσουν και υλοποιηθούν τότε θα υπάρξει ανάπτυξη στο νησί. Η αύξηση των τουριστών στο νησί θα προσφέρει περισσότερη απασχόληση στους κατοίκους του νησιού , αύξηση του βιοτικού τους επιπέδου από την αύξηση των εισοδημάτων τους, ανάπτυξη των υποδομών στο νομό, περισσότερες θέσεις εργασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βογιατζής Γεώργιος, (2000). «Λευκάδα». Εκδόσεις: Toubi's, Αθήνα

Θερμός Νίκος (2010). «Λευκάδα». Εκδόσεις: Fagotto, Αθήνα

Κατηφόρη Ναταλία, «Λευκάδα - Πλήρης Οδηγός: Ελληνικά»

Ροντογιάννης Π.Γ., (2005). «Ιστορία της Νήσου Λευκάδος». Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών

Συλλογικό έργο (1999). «Οι πρωτεύουσες της Λευκάδας». Εκδότης: Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών

Συλλογικό έργο (2001). «Η Λευκάδα μέσα στο ταξίδι». Εκδότης: Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών

Συλλογικό έργο (2001). «Σταθμοί στην πορεία της Λευκάδας τον 20ό αιώνα»
Εκδότης: Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών

Ηγουμενάκης, Νίκος Γ (2004) «Τουρισμός» Εκδότης: Interbooks

Στέλιος Βαραβέσος (1998) «Τουρισμός Έννοιες, μεγέθη, δομές » Εκδόσεις :
Προπομπός

Τσάρτας, Πάρις (1996) «Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον τουρισμό »

Ανδιώτης Κωνσταντίνος (2005) «Τουριστική Ανάπτυξη και Σχεδιασμός » Εκδότης:
Σταμούλη

Κικκώσης,Χ, Τσάρτας Π. (2001) «Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον»
Εκδότης: Κριτική ΑΕ

Δημήτρης Γ. Λαγός (2005) «Τουριστική οικονομική» Εκδότης: Κριτική ΑΕ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://www.lefkada.gr/pages.asp?pageid=929&langid=1>

http://www.visitgreece.gr/el/activities/water_sports/lefkada_the_paradise_of_sea_sports/

<http://www.lefkadaslowguide.gr/>

<http://www.lefkada.gr/pages.asp?pageID=127&langID=1>

http://www.horc.gr/themata.php?show=on&id=53&thema_id=6&lang=1

<http://foteinos-sfakiotes.gr/>

<http://wwk.kathimerini.gr/kath/7days/1994/07/03071994.pdf>

http://www.huredepis.eu/assets/mymedia/1176459763_upfile.pdf

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/site-map/index_el.htm

<http://www.capital.gr/news.asp?id=1915040>

<http://www.lefkasculturalcenter.gr/index.php/el/cultural-associations-of-lefkada>

http://www.huredepis.eu/assets/mymedia/1176459763_upfile.pdf

http://www.huredepis.eu/assets/mymedia/1176459763_upfile.pdf

<http://www.nole.gr/component/content/section/6.html>

<http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=246>

<http://sete.gr/GR/Archiki/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 2.1

Κατανομή ΜΜΕ στη Λευκάδα, την Ζάκυνθο, την Κεφαλλονιά και την Κέρκυρα
2010

<i>Περιφέρεια και Νομός</i>	<i>Αριθμός Επιχειρήσεων</i>	<i>Τζίρος σε εκ. ευρώ</i>
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	27.881	2.542
Ζάκυνθος	5.631	591
Κέρκυρα	14.456	1.356
Κεφαλλονιά	4.587	415
Λευκάδα	3.205	180

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 3.1

Ξενοδοχειακό δυναμικό Λευκάδας (2003)

ΠΕΡΙΟΧΗ	Α' ΤΑΞΕΩΣ			Β' ΤΑΞΕΩΣ			Γ' ΤΑΞΕΩΣ			Δ' ΤΑΞΕΩΣ		
	Ξενοδοχ.	Δομάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δομάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δομάτια	Κλίνες	Ξενοδοχ.	Δομάτια	Κλίνες
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ												
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	87	10.593	20.287	163	11.152	21.414	36	673	1.323	809	39.527	75.662
ΙΘΑΚΗ	20	1.723	3.421	49	3.976	7.736	1	15	28	220	11.459	22.201
ΚΕΡΚΥΡΑ	1	12	23	2	49	91	0	0	0	5	99	187
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	57	8.024	15.204	82	5.789	11.019	25	483	967	396	22.156	42.071
ΛΕΥΚΑΔΑ	8	814	1.600	17	736	1.414	3	40	73	113	3.845	7.432
	1	20	39	13	602	1.154	7	135	255	75	1.968	3.771

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2003

Πίνακας 3.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Νομού Λευκάδας (2004)

ΠΕΡΙΟΧΗ	5*****			4****			3***			2**			1*			ΣΥΝΟΛΟ		
	Ξεγ.	Δωμ.	Κλίνες	Ξεγ.	Δωμ.	Κλίνες	Ξεγ.	Δωμ.	Κλίνες	Ξεγ.	Δωμ.	Κλίνες	Ξεγ.	Δωμ.	Κλίνες	Ξεγ.	Δωμ.	Κλίνες
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	6	1.322	2.579	86	10.913	20.660	169	11.764	22.592	496	16.056	30.590	89	1.784	3.427	846	41.839	79.848
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	0	0	0	20	1.815	3.614	50	4.272	8.319	161	6.233	11.945	11	274	526	242	12.594	24.404
ΙΘΑΚΗ	0	0	0	1	12	23	2	49	91	2	38	73	0	0	0	5	99	187
ΚΕΡΚΥΡΑ	6	1.322	2.579	57	8.258	15.401	85	5.987	11.382	193	6.275	11.795	61	1.232	2.372	402	23.074	43.529
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	0	0	0	7	808	1.583	19	854	1.646	86	2.306	4.468	8	111	213	120	4.079	7.910
ΛΕΥΚΑΔΑ	0	0	0	1	20	39	13	602	1.154	54	1.204	2.309	9	167	316	77	1.993	3.818

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2004

Πίνακας 3.3 Ξενοδοχειακό δυναμικό Νομού Λευκάδας (2005)

ΝΟΜΟΣ - ΠΕΡΙΟΧΗ	Δεδομένα	5*****	4****	3***	2**	1*	Γενικό άθροισμα
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	21	51	169	11	253
	ΔΩΜΑΤΙΑ	115	1.925	4.442	6.654	274	13.410
	ΚΛΙΝΕΣ	227	3.800	8.652	12.739	526	25.944
ΙΘΑΚΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	2	2		5
	ΔΩΜΑΤΙΑ		12	49	42		103
	ΚΛΙΝΕΣ		23	91	81		195
ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	7	59	84	199	60	409
	ΔΩΜΑΤΙΑ	1.380	7.751	6.048	6.396	1.226	22.801
	ΚΛΙΝΕΣ	2.691	14.389	11.510	12.059	2.360	43.009
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		8	20	91	8	127
	ΔΩΜΑΤΙΑ		838	877	2.488	111	4.314
	ΚΛΙΝΕΣ		1.655	1.694	4.824	213	8.386
ΛΕΥΚΑΔΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		3	13	59	7	82
	ΔΩΜΑΤΙΑ		51	618	1.330	136	2.135
	ΚΛΙΝΕΣ		102	1.184	2.574	256	4.116
ΜΕΓΑΝΗΣΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1			1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			14			14
	ΚΛΙΝΕΣ			27			27
ΠΑΞΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	3	1	1	6
	ΔΩΜΑΤΙΑ		6	87	42	15	150
	ΚΛΙΝΕΣ		11	158	83	30	282
ΣΥΝΟΛΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	8	93	174	521	87	883
	ΔΩΜΑΤΙΑ	1.495	10.583	12.135	16.952	1.762	42.927
	ΚΛΙΝΕΣ	2.918	19.980	23.316	32.360	3.385	81.959

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2005

Πίνακας 3.4 Ξενοδοχειακό δυναμικό Νομού Λευκάδας (2007)

ΝΟΜΟΣ	Δεδομένα	5*****	4****	3***	2**	1*	Γενικό άθροισμα
ΝΗΣΙ ΙΘΑΚΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	2	2		5
	ΔΩΜΑΤΙΑ		12	49	42		103
	ΚΛΙΝΕΣ		23	91	81		195
ΝΗΣΙ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		9	24	92	8	133
	ΔΩΜΑΤΙΑ		1.143	1.000	2.547	111	4.801
	ΚΛΙΝΕΣ		2.267	1.909	4.937	213	9.326
ΝΗΣΙ ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	10	55	90	192	59	406
	ΔΩΜΑΤΙΑ	2.222	7.297	6.245	6.471	1.212	23.447
	ΚΛΙΝΕΣ	4.211	13.627	11.970	12.195	2.330	44.333
ΝΗΣΙ ΟΘΟΝΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ				1		1
	ΔΩΜΑΤΙΑ				21		21
	ΚΛΙΝΕΣ				35		35
ΝΗΣΙ ΠΑΞΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	3	1	1	6
	ΔΩΜΑΤΙΑ		6	91	42	15	154
	ΚΛΙΝΕΣ		11	164	83	30	288
ΝΗΣΙ ΜΕΓΑΝΗΣΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		50	14			64
	ΚΛΙΝΕΣ		100	27			127
ΝΗΣΙ ΛΕΥΚΑΔΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	4	15	64	6	90
	ΔΩΜΑΤΙΑ	102	90	631	1.413	125	2.361
	ΚΛΙΝΕΣ	204	172	1.209	2.724	236	4.545
ΝΗΣΙ ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	22	58	163	10	254
	ΔΩΜΑΤΙΑ	115	1.949	4.868	6.368	264	13.564
	ΚΛΙΝΕΣ	227	3.848	9.431	12.235	508	26.249
ΣΥΝΟΛΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ	12	93	193	515	84	897
	ΔΩΜΑΤΙΑ	2.439	10.547	12.898	16.904	1.727	44.515
	ΚΛΙΝΕΣ	4.642	20.048	24.801	32.290	3.317	85.098

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2007

Πίνακας 3.5 Ξενοδοχειακό δυναμικό Νομού Λευκάδας (2010)

ΝΗΣΙ		5*****	4****	3***	2**	1*	Γενικό άθροισμα
ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	14	53	86	188	59	400
	ΔΩΜΑΤΙΑ	2.833	6.972	5.399	6.434	1.226	22.864
	ΚΛΙΝΕΣ	5.397	12.955	10.234	12.109	2.370	43.065
ΠΑΞΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		2	3	1	1	7
	ΔΩΜΑΤΙΑ		16	94	42	15	167
	ΚΛΙΝΕΣ		37	169	83	30	319
ΙΘΑΚΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ		2	3	2		7
	ΔΩΜΑΤΙΑ		27	56	42		125
	ΚΛΙΝΕΣ		61	105	81		247
ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	3	13	27	90	8	141
	ΔΩΜΑΤΙΑ	162	1.479	1.015	2.530	111	5.297
	ΚΛΙΝΕΣ	347	2.975	1.927	4.939	213	10.401
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	4	23	66	169	10	272
	ΔΩΜΑΤΙΑ	383	2.048	5.605	6.792	264	15.092
	ΚΛΙΝΕΣ	766	4.061	10.882	13.067	527	29.303
ΜΕΓΑΝΗΣΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		50	29			79
	ΚΛΙΝΕΣ		100	49			149
ΛΕΥΚΑΔΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	6	13	68	5	93
	ΔΩΜΑΤΙΑ	102	289	489	1.593	92	2.565
	ΚΛΙΝΕΣ	204	598	958	3.061	172	4.993
ΣΥΝΟΛΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ	22	100	199	518	83	922
	ΔΩΜΑΤΙΑ	3.480	10.881	12.687	17.433	1.708	46.189
	ΚΛΙΝΕΣ	6.714	20.787	24.324	33.340	3.312	88.477

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2010

Πίνακας 3.6 Ξενοδοχειακό δυναμικό Νομού Λευκάδας (2012)

ΝΗΣΙ		5*****	4****	3***	2**	1*	Γενικό άθροισμα
ΙΘΑΚΗ	Μονάδες		2	3	2		7
	Δωμάτια		27	56	42		125
	Κλίνες		61	105	81		247
ΚΕΡΚΥΡΑ	Μονάδες	14	50	83	184	57	388
	Δωμάτια	2.868	6.402	6.091	6.326	1.201	22.888
	Κλίνες	5.514	11.916	11.609	11.908	2.281	43.228
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	Μονάδες	4	14	29	91	8	146
	Δωμάτια	338	1.130	1.133	2.566	104	5.271
	Κλίνες	739	2.240	2.184	5.012	204	10.379
ΜΕΓΑΝΗΣΙ	Μονάδες		1	1			2
	Δωμάτια		50	29			79
	Κλίνες		100	49			149
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	Μονάδες	4	20	67	172	9	272
	Δωμάτια	383	1.589	5.771	6.929	219	14.891
	Κλίνες	766	3.131	11.215	13.359	445	28.916
ΛΕΥΚΑΔΑ	Μονάδες	1	7	18	66	4	96
	Δωμάτια	102	294	637	1.609	83	2.725
	Κλίνες	204	612	1.226	3.107	158	5.307
ΠΑΞΟΙ	Μονάδες		1	3	1	1	6
	Δωμάτια		10	94	42	15	161
	Κλίνες		26	169	83	30	308
ΣΥΝΟΛΟ	Μονάδες	23	95	204	516	79	917
	Δωμάτια	3.691	9.502	13.811	17.514	1.622	46.140
	Κλίνες	7.223	18.086	26.557	33.550	3.118	88.534

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2012

Πίνακας 3.7 Αφίξεις Επισκεπτών στη Λευκάδα 2003 - 2004

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPINGS							
	2003				2004			
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΛΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓ.	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΛΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓ.
	ΗΜΕΔΑ ΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑ ΠΟΙ	ΣΥΝ.		ΗΜΕΔ ΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑ ΠΟΙ	ΣΥΝ.	
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	249.145	610.592	859.7 37	47.823	182.34 8	453.363	635.711	42.893
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	57.176	225.575	282.7 51	16.422	49.186	226.565	275.751	19.096
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	117.399	322.402	439.8 01	24.067	68.988	176.891	245.879	16.901
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	48.707	45.543	94.25 0	4.434	48.777	42.305	91.082	5.457
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	25.863	17.072	42.93 5	2.900	15.397	7.602	22.999	1.439

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2004

Πίνακας 3.8 Αφίξεις Επισκεπτών στη Λευκάδα 2005 - 2006

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPINGS							
	2005				2006			
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΛΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤ.	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΛΙΝΕ Σ ΠΟΥ ΛΕΙΤ.
ΗΜΕΛΑΠ ΟΙ	ΑΛΛΟΔΑ ΠΟΙ	ΣΥΝ.	ΗΜΕΔ ΑΠΟΙ		ΑΛΛΟΔ ΑΠΟΙ	ΣΥΝ.		
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	265.535	715.584	981.119	54.076	254.170	730.177	984.347	52.679
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	67.032	208.600	275.632	16.807	55.192	224.458	279.650	16.390
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	115.038	448.283	563.321	29.049	122.603	442.033	564.636	29.052
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	46.758	43.494	90.252	5.851	36.692	50.509	87.201	5.220
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	36.707	15.207	51.914	2.369	39.683	13.177	52.860	2.017

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2006

Πίνακας 3.9 Αφίξεις στον Νομό Λευκάδας 2007 – 2008

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPINGS							
	2007				2008			
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΛΙΝ ΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤ.	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΛΙΝΕ Σ ΠΟΥ ΛΕΙΤ.
ΗΜΕ ΔΑΠΟ Ι	ΑΛΛΟ ΔΑΠΟ Ι	ΣΥΝ.	ΗΜΕ ΔΑΠΟ Ι		ΑΛΛΟ ΔΑΠΟ Ι	ΣΥΝ.		
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	298.88	790.85	1.089.73		299.20	758.01	1.057.21	
	0	8	8	67.736	7	2	9	63.841
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	66.955	258.25 3	325.208	21.748	57.286	247.27 6	304.562	19.477
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	125.88 9	429.65 0	555.539	35.587	134.99 9	420.35 3	555.352	33.777
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	50.349	82.569	132.918	7.412	48.107	73.302	121.409	7.501
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	55.687	20.386	76.073	2.989	58.815	17.081	75.896	3.086

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2008

Πίνακας 3.10 Αφίξεις στον Νομό Λευκάδας 2009 – 2010

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPINGS								
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	2009				2010			
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΑΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓ.	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΑΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓ.
	ΗΜΕΛΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ		ΗΜΕΛΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	342.716	778.526	1.121.242	72.165	345.088	795.059	1.140.147	73.007
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	70.893	284.031	354.924	24.382	66.183	275.576	341.759	24.470
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	151.740	415.702	567.442	35.993	166.034	437.404	603.438	36.648
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	54.576	61.474	116.050	8.252	51.343	64.099	115.442	8.180
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	65.507	17.319	82.826	3.538	61.528	17.980	79.508	3.709

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2010

Πίνακας 3.11 Αφίξεις στον Νομό Λευκάδας 2012

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	2012			
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΚΑΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓ.
	ΗΜΕΛΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	205.553	862.009	1.067.562	78.064
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	45.257	304.028	349.285	25.978
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	87.924	469.946	557.870	39.263
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	34.255	66.018	100.273	8.819
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	38.117	22.017	60.134	4.004

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2012

Πίνακας 3.12 Μέσο έσοδο ανά δωμάτιο ξενοδοχείου το 2011

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	5 ^{*****}	4 ^{****}	3 ^{***}	2 ^{**}	1 [*]	Μ.Ο. 2011	Μ.Ο. 2010	Δ% 2011/10
Αττική (χωρίς νησιά)	50.064,7	21.779,4	12.298,7	10.343,3	4.784,9	27.517,8	28.095,1	-2,1%
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	24.721,7	11.486,6	8.173,2	3.506,4	2.164,3	8.815,8	8.661,9	1,8%
Ήπειρος-Θεσσαλία	20.164,0	11.682,9	7.018,5	5.202,3	3.249,8	8.958,4	9.848,6	-9,0%
Μακεδονία-Θράκη	28.123,7	15.528,7	7.803,0	4.484,6	3.411,5	13.869,1	11.132,6	24,6%
Πελοπόννησος	18.317,3	13.498,9	8.587,7	5.190,3	1.728,3	10.223,8	10.495,8	-2,6%
Νησιά Αιγαίου	19.086,8	10.070,4	5.410,2	4.783,0	1.312,5	7.931,0	7.800,8	1,7%
Κρήτη	22.880,5	14.987,2	9.681,0	4.989,4	2.552,2	15.111,9	12.837,4	17,7%
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	23.048,0	15.136,9	8.721,2	6.703,9	5.240,2	13.755,9	12.285,9	12,0%
Νησιά Ιονίου	18.233,8	14.162,5	7.566,3	5.477,1	1.754,1	10.275,1	10.109,7	1,6%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ 2011	27.556,9	15.450,0	8.650,2	5.709,2	3.344,5	14.491,2	13.274,4	9,2%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ 2010	24.532,7	13.887,4	8.043,3	5.912,1	3.544,2	13.274,4		
Δ% 2011/2010	12,3%	11,3%	7,5%	-3,4%	-5,6%	9,2%		

Πηγή: Έρευνα ΙΤΕΠ για τα ξενοδοχεία της Ελλάδας, 2012